

30

370.92
ΠΑΠ

119

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΠΑΠΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΕΛΕΓΧΟΣ

ΠΑΡΑΒΕΒΡΑΒΕΥΜΕΝΟΥ ΚΡΙΜΑΤΟΣ

Η ΜΟΝΗ ΕΓΚΡΙΘΕΙΣΑ

ΤΟΥ κ. Δ. ΜΟΣΧΙΔΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΛΕΟΝ Η ΤΡΙΣΜΥΡΙΑ
ΑΜΑΡΤΗΜΑΤΑ ΜΑΛΛΟΝ Δ ΟΥΔΕΝ ΥΓΙΕΣ ΠΕΡΙΕΧΟΥΣΑ

~~~~~  
"Απανθ' ὁ μακρὸς κἀναριθμητὸς χρόνος  
φαίνει τ' ἄδηλα καὶ φανέντα κρύπτεται  
κούκ' ἐστ' ἀελλπὸν οὐδέν.  
Σοφ. Δι. στίχ. 646 κέξ.  
~~~~~


ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ "ΕΣΤΙΑ,"

Κ. ΜΑΪΣΝΕΡ ΚΑΙ Ν. ΚΑΡΓΑΔΟΥΡΗ

1901

ΤΗΙ ΞΥΝΩΡΙΔΙ

ΚΟΣΜΑΙ ΤΕ ΤΩΙ ΚΑΣΙΜΑΤΗΙ ΙΗΤΗΙ ΚΑΘΗΓΗΤΗΡΙ

ΤΟΥ ΑΘΗΝΗΣΙ Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΚΑΙ ΔΗΜΗΤΡΙΩΙ ΤΩΙ ΜΟΣΧΙΔΗΙ ΘΕΤΤΑΛΟΜΑΓΝΗΤΙ

ΕΛΛΗΝΟΔΙΔΑΣΚΑΛΩΙ ΤΟΥ ΕΝ ΑΜΑΡΥΣΙΩΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

ΜΕΓΑΛΟΠΡΕΠΕΣΤΑΤΟΝ ΜΝΗΜΑ

ΑΝΘ ΩΝ ΤΗΝ ΜΑΘΗΤΕΥΟΥΣΑΝ ΕΛΛΗΝΙΔΑ ΝΕΟΤΗΤΑ ΕΠΟΙΗΣΑΤΗΝ

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΟΔΕ

Ο ΣΥΓΓΡΑΦΑΣ ΑΝΑΤΙΘΗΜΙ

Κατὰ τὸν ΒΤΓ' νόμον γενομένης τῷ παρελθόντι ἔτει κληρώσεως τῆς πρὸς κρίσιν τῶν διδακτικῶν βιβλίον τῆς μέσης ἐκπαίδεύσεως ἐπιτροπείας, ἔλαχον μέλη αὐτῆς ὁ τε Κοσμάς Κασιμάτης Ἱήτης καθηγητῆς τοῦ Γ' ἐν Ἀθήναις Γυμνασίου, καὶ ὁ Ἄγγελος Παππαγεωργίου Εὐβοεὺς γυμνασιάρχης τοῦ Α' Βαρβακείου Γυμνασίου, καὶ ὁ Κλεάνθης Χουρμούζης Παφλαγῶν καθηγητῆς τοῦ Α' Βαρβακείου Γυμνασίου, καὶ ὁ Σ. Καλέλλης Μολοσσὸς καθηγητῆς τοῦ ἐν Λευκάδι Γυμνασίου, καὶ ὁ Ν. Δημόπουλος Μεσσηνίος γυμνασιάρχης τοῦ ἐν Τριπόλει Γυμνασίου. Οἱ κριταὶ οὗτοι, ὡς εἶναι γνωστόν, τοῦ κ. Κασιμάτη εἰσηγουμένου, μίαν μόνην γραμματικὴν, τὴν τοῦ κ. Δ. Μοσχίδου Μάγνητος ἑλληροδιδασκάλου τοῦ ἐν Ἀμαρουσίῳ Ἑλληνικοῦ σχολείου, ἐπέκριναν, πάσας τὰς ἄλλας τὰς αὐτῇ συνυποβληθείσας ὑπερ αὐτῆς παραβραβεύσαντες. Καὶ οἷα μὲν ἢ τῆς ἑμῆς γραμματικῆς κρίσις ἐγένετο, ἐν τῷ προτέρῳ λυβέλλῳ, τῷ Ἐλέγχῳ ἀπασθάλου κρίσεως, ἐδηλώσαμεν. Νῦν δέ, καθ' ἃ ἐπηγγειλάμεθα, ἐπὶ τὸν ἔλεγχον τῆς ἐγκριθείσης γραμματικῆς θὰ χωρήσωμεν. Ἐκ δὲ τούτου θάποδειχθῆ ὅτι τὸ βιβλίον τοῦτο, ὅπερ μόνον οἱ κύριοι κριταὶ ἐκ πάντων τῶν ἄλλων προελόμενοι ὡς ὄργανον προβιβασμοῦ τῆς διανοίας τῶν τέκνων τῆς ἡμετέρας πατρίδος ἐπέδειξαν, βρῖθι μὲν παμπληθῶν ἀμαρτημάτων περὶ τὴν κατὰ ποιὸν σύνδεσιν τῶν παραστάσεων, τοιτέστι περὶ τε τοὺς ὀρισμοὺς καὶ τὴν διαίρεσιν καὶ τὴν ἐπαγωγὴν καὶ τὴν καθόλου λογικὴν ἀκολουθίαν, περιέχει δὲ μυρμηδῶνα σφαλμάτων περὶ τὸ καλὸν ἢ τὸ ὕφος καὶ καθ' ὄλον περὶ τὴν λέξιν οἷον βαρβαρισμοὺς καὶ σολοικισμοὺς καὶ ἀκυρολογίας καὶ κακοζηλίας καὶ ἀσαφείας καὶ τὰ

τούτοις παραπλήσια, ἀποτελεῖ δὲ ἐν ὅλον συνεχὲς ψεῦδος κατὰ τὴν τῆς ὕλης διάταξιν· περιλαμβάνει τέλος λεγεῶνας ὅλους ἀμαρτημάτων πραγματικῶν· ἀπλῶς δ' εἰπεῖν θάποδειχθῆ, ὅτι τὸ βιβλίον τοῦτο, ἀποτελοῦν μᾶζαν ἀποτροπαίως ὄζουσαν ἀμαθίας τερατώδους καὶ βαρβαρισμῶν καὶ σολοικισμῶν καὶ ἀγροικίας καὶ χυδαιότητος καὶ ἀκρισίας καὶ ἀλογιστίας, ἐπανάγει ἡμᾶς εἰς τοὺς χρόνους τῶν ἀγρίων βαλανηφάγων, εἰς τοὺς χρόνους τῶν τρωγλοδυτῶν τοιοῦτον δὲ ὄν βεβηλοῦ μὲν τὴν ἱερὰν καὶ σεμνὴν καὶ πάγκαλον τῶν ἡμετέρων προγόνων γλῶσσαν, κατασχίνει δὲ τὴν ἐπιστήμην, προσάπτει δ' ὄνειδος εἰς τὴν διάνοιαν οὐ μόνον τοῦ ἐπιστήμονος, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἀπλῶς ἐν κοινωνίαις ζῶντος ἀνθρώπου.

Πρὸ τοῦ ἐλέγχου δ' ὁμοῦς τῆς γραμματικῆς ταύτης θὰ ἐλέγξωμεν τὴν ἔκθεσιν τοῦ εἰσηγητοῦ τῆς κρίσεως καὶ αὐτουργοῦ τοῦ κατὰ τῆς Ἑλληνικῆς νεότητος ἀδικήματος, ἵνα παρὰσχωμεν εἰκόνα τὸ μὲν τοῦ τρόπου τοῦ κ. Κασσιμάτη ὡς κριτοῦ, τὸ δὲ καὶ τῆς διανοίας αὐτοῦ ὡς ἐπιστήμονος καὶ λογίου.

Α

ΕΙΚΩΝ ΤΟΥ ΤΡΟΠΟΥ ΤΟΥ κ. ΚΑΣΙΜΑΤΗ ΩΣ ΚΡΙΤΟΥ

Ὁ κ. Κασιμάτης ἀρχόμενος τῆς ἐκθέσεως τῆς κρίσεως λέγει ὅτι «οἱ συγγράφοντες ἀπὸ χρόνου ἰκανοῦ γραμματικὴν τῆς ἀρχαίας ἑλλην. γλώσσης πρὸς χρῆσιν τῶν παρ' ἡμῖν καλουμένων ἑλλην. σχολείων οὐδαμῶς ἀπέβλεψαν πρὸς τὸν σκοπὸν, ὃν προτίθεται τὸ βιβλίον τοῦτο». Ἐλέγξας δὲ διὰ μακρῶν τὰς κακίας τῶν ἐν χρήσει γραμματικῶν ἐκθέτει διὰ πολλῶν ὡσαύτως τὰς καθ' ὄλου ἀρετάς, ἃς πρέπει νὰ ἔχη ἡ γραμματικὴ, ἣν σήμερον ἀπαιτεῖ τὸ σχολεῖον· μεθ' ὃ ἐπιλέγει· «Ὅθεν κρίνοντες λογικῶς καὶ ἐκ μακρᾶς πείρας φρονοῦντες ὅτι μέγα κακὸν τῇ ἑλληνίδι μαθητιῶσι νεότητι καὶ μέγα κώλυμα αὐτῇ ἀσχολουμένη περὶ τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσάν ἐστιν ἡ γραμματικὴ τῶν θεωριῶν καὶ τῶν ἀτελεσθέντων κανόνων καὶ ἐξαιρέσεων, θαρραλέως γνωματεύομεν, ὅτι ἀνάγκη, ἐπιτακτικῆ ὑπάρχει εἰσαγωγῆς ἑλληνικῆς γραμματικῆς εἰς τὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα **οὐχὶ κατὰ τὸν ΣΥΝΗΘΗ τρόπον οὐνεταγμένης**».

Μετὰ τοῦτο ὁ κ. Κασιμάτης γράφει τὰ ἐξῆς· «Ἀλλὰ καὶ γενομένης τῆς συγγραφῆς τῆς ἑλληνικῆς γραμματικῆς καθ' ὃν τρόπον λέγομεν εἰς ἐλάχιστον αὐτὴ θὰ συνετελεῖ πρὸς ὃν προώρῃσται σκοπὸν, ἂν μὴ πρὸς τῷ τοιοῦτῳ τρόπῳ τῆς συγγραφῆς ἐπίκουρος τῇ διδασκαλίᾳ ἔρχεται καὶ ἡ διάταξις τῆς ὕλης». Διελθὼν δὲ διὰ πολλῶν ποῖα πρέπει νὰ εἶναι ἡ διάταξις τῆς ὕλης τῆς εἰς τὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα εἰσακτέας γραμματικῆς ἐπιλέγει· «Οὕτω τιθεμένων τῶν βάσεων, ἐφ' ὧν κυριώτατα δεόν νὰ στηριχθῇ ὁ ἔλεγχος τῶν ὑπὸ τὴν κρίσιν τῆς ἐπιτροπείας ἡμῶν ὑποβληθεισῶν γραμματικῶν θέλομεν προβῆ εἰς αὐτὸν εὐθύς».

ἀπολύτως ἐν ὄλῳ συστήματι καινοφανεῖ καὶ ἐκ πλείστων μερῶν συγκειμένῳ ;

Ὁ κ. Κασσιμάτης πρὶν προβῆ εἰς τὸν ἔλεγχον τῶν γραμματικῶν, ἐν ᾧ χρόνῳ κατεσκεύαζε τὰς βάσεις, ἐγίνωσκεν, ὡς αὐτὸς οὗτος καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ καὶ ἀλλαχοῦ τῆς ἐκθέσεως λέγει, ὅτι πᾶσαι αἱ γραμματικαὶ δὲν ἦσαν συντεταγμέναι κατὰ τὰς ἑαυτοῦ βάσεις, καὶ ὅτι «ἀνάγκη ἐπιτακτικὴ ὑπάρχει εἰσαγωγῆς εἰς τὰ Ἑλλην. σχολεῖα γραμματικῆς οὐχὶ κατὰ τὸν **δυνήθη** (τὸν γνωστὸν δῆλα δὴ) τρόπον συντεταγμένης». Λοιπὸν γινώσκων ἐκ τοῦ προτέρου ὁ κ. Κασσιμάτης ὅτι αἱ παλαιαὶ γραμματικαὶ δὲν ἦσαν συντεταγμέναι κατὰ τὰς ἑαυτοῦ βάσεις (τὸ καλοῦπι δῆλον ὅτι), ἔχων τουτέστι καταδικάσει ἐκ τοῦ προτέρου τὰς παλαιὰς γραμματικὰς, τίνος γραμματικῆς χάριν κατεσκεύασε τὰς βάσεις; εἶναι φανερόν, ὅτι χάριν τῆς νέας, τῆς ἐτι ἀγνώστου αὐτῷ, τῆς τοῦ κ. Μοσχίδου. Ἄλλ' ἂν περιτελλομένων ἐνιαυτῶν ἡ θεῖα πρόνοια δὲν νῦδόκει, ὥστε ἡ γραμματικὴ τῶν βάσεων νὰ ὑποβληθῇ τότε εἰς κρίσιν, ὅτε κριτῆς τῶν βάσεων (καὶ δὴ εἰσηγητῆς αὐτῶν) ἦτο ὁ κ. Κασσιμάτης, τί θὰ ἐγίνοντο αἱ βάσεις αὐτοῦ; πρὸς τίνα γραμματικὴν θὰ ἐφηρμόζοντο ;

Ὁ κ. Κασσιμάτης ἐν τῇ ἑαυτοῦ ἐκθέσει πρὸς τοῖς ἄλλοις λέγει· «Ἀλλὰ καὶ γενομένης τῆς συγγραφῆς τῆς γραμματικῆς καθ' ὃν τρόπον λέγομεν, εἰς ἐλάχιστον αὕτη θὰ συνετέλει πρὸς ὃν προώρῃσται σκοπὸν, ἂν μὴ πρὸς τῷ τοιοῦτῳ τρόπῳ τῆς συγγραφῆς ἐπίκουρος ἔρχεται ἡ διάταξις τῆς ὕλης». Περὶ δὲ τῆς γραμματικῆς τοῦ κ. Μοσχίδου λέγει σὺν ἄλλοις τὰ ἐξῆς· «Μέγιστον καὶ κυριώτατον πλεονέκτημα τῆς γραμματικῆς ταύτης εἶνε ἡ διαίρεσις τοῦ περιεχομένου εἰς τρία τμήματα».

Ὁ κ. δῆλα δὴ Κασσιμάτης λέγει ὅτι πᾶσαι αἱ γραμματικῆς τίνος ἄλλαι ἀρεταί, ἥτοι τὸ βραχὺ ἅμα καὶ σαφές τῶν κανόνων αὐτῆς, τὸ καλλιπεδῆς αὐτῶν, ἡ ἀκριβεία αὐτῶν, ἡ λογικὴ διαίρεσις τῆς ὕλης, πᾶσαι γενικῶς αἱ τε λογικαὶ καὶ αἱ πραγματικαὶ καὶ αἱ διδακτικαὶ ἀλήθεια αὐτῆς εἶναι ἐλάχιστόν τι (κνίψ) πρὸς τὸ μέγιστον (τὸν ἐλέφαντα) τὴν διάταξιν τῆς ὕλης, δι' ἣν μάλι-

στα και κυριώτατα ένεκρίθη ή του κ. Μοσχίδου γραμματική.

'Αλλ' είναι γνωστόν ότι πάσαι αί έν χρήσει γραμματικάι ώς πρός την διάταξιν τής ύλης είναι συντεταγμένοι καθ' όμοιον τρόπον, τó δέ πρόγραμμα τής πολιτείας όρίζει την διδασκαλίαν του μαθήματος τούτου κατά την διάταξιν τής ύλης των γραμματικών τούτων· ώστε αί γραμματικάι αύται ώς πρός την διάταξιν τής ύλης είναι συντεταγμένοι κατά τó πρόγραμμα τής πολιτείας. Τούτων δέ ούτως έχόντων άπορείται πρώτον μέν πώς οί κ. κριταί (ό κ. Κασιμάτης δήλα δή) παρανομήσαντες έποίησαντο την κρίσιν όλως άθαιρέτως παρά τά υπό τής πολιτείας κελυόμενα, πώς δηλ. νομοθέται γενόμενοι προσκήρυξαν διαγωνισμόν κατατάξεως τής ύλης μετά την ύποβολήν των βιβλίων εις την κρίσιν· είτα (όπερ άπορώτερον) πώς επήλθεν άμα και εις τον κ. Μοσχίδην να παρανομήση τó αύτό. Διά τί τάχα να μη επέλθη και εις έμέ και άλλον τινά ή και εις πάντας τους κρινομένους τούτο, ίνα μη κριθώμεν έν διαφόρῳ μέτρῳ, μάλλον δέ ίνα μη έκ του προτέρου άκρίτως κατακριθώμεν ;

Οί περι τον κ. Κασιμάτην συνειδότες και αύτοί τó μέγεθος του τολμήματος, τής έγκρίσεως μόνης τής του κ. Μοσχίδου Γραμματικής τοιαύτης ούσης, θέλοντες δέ να προδιαθέσωσι την κοινήν γνώμην εις εύμενῆ ύποδοχήν αύτου, όλίγαις ήμέραις πρό τής εκδόσεως τής αποφάνσεως και εύθυσ μετ' αύτην διεφήμιζον, τινές δέ και νυν έτι τούτο ποιούσιν, ότι ή γραμματική ή φέρουσα τó όνομα του κ. Μοσχίδου είναι έργον ούχι αύτου, άλλ' άλλου τινός, άνδρός σοφοϋ. Και ήμεις δέ μετά την άνάγνωσιν του βιβλίου συμφωνούμεν έν τούτῳ πρός τους κ. κ. κριτάς, άλλ' όλως άντιστρόφως συλλογιζόμενοι· ότι δήλα δή δέν ήτο δυνατόν άνθρωπος σώφρων (ό δέ κ. Μοσχίδης, ει μη τι πλέον, φαίνεται τοιοϋτος ών) να κατασκευάση τοιοϋτον κατασκευάσμα· μόνον δέ αυτάρεσκός τις και πτωχαλαζών και σεμνοπάνουργος και ιδιογνώμων και παντάπασιν άνόητος ήτο ικανός να ποιήση τοιοϋτον τερατούργημα, να άποτολήση τοιαϋτα κατά τής παιδείας και τής 'Ελληνικής νεότητος.

'Εν τοις έμπροσθεν είπομεν ότι έν τῇ διατάξει τής ύλης τής

γραμματικῆς καὶ ἐν τῷ παρανομεῖν παρατηρεῖται ἀπόλυτος ταυ-
τότης τῆς διανοίας καὶ τῆς βουλήσεως τοῦ κ. Κασσιμάτη πρὸς τὴν
τοῦ κ. Μοσχίδου. Ἄλλ' ἡ ταυτότης αὕτη παρατηρεῖται καὶ ἐν
ἄλλῳ τινί, ἐν τῇ ἀπαιδευσίᾳ καὶ τῇ ἀνεπιστημοσύνῃ.

Ὁ κ. δηλ. Κασσιμάτης ἐξετάζων καθ' ὕλην τὴν γραμματικὴν τοῦ
κ. Μοσχίδου (πλὴν ἐξ κανόνων καὶ τούτων οὐχὶ ἐσφαλμένων, ἀλλὰ
περιττῶν) κατὰ τὰλλα πάντα εὐρίσκει αὐτὴν συμφωνοτάτην πρὸς
τὰς ἑαυτοῦ βάσεις· ὁμολογεῖ τουτέστιν ὁ κ. Κασσιμάτης, ὅτι ὅμοιον
πρὸς τὸ ἔργον τοῦ κ. Μοσχίδου ἠδύνατο νὰ ποιήσῃ, ἀνώτερον
δ' ὅμως οὐχί. Ἀλλὰ τὸ μὲν ἔργον τοῦτο, ὡς θὰ ἴδωσιν ἐν τοῖς ἔπειτα
οἱ κ. ἀναγνώσται, εἶναι ἔμπλεον πασῶν τῶν κακιῶν, ἃς ἐν τοῖς
ἔμπροσθεν ἀνεγράψαμεν, ὁ δὲ κ. Κασσιμάτης οὐδεμίαν τῶν κακιῶν
τούτων διεκρίνεν. Ὁ κ. Κασσιμάτης ἄρα ἔχει ὅσῃν καὶ ὁ κ. Μοσχί-
δης ἀπαιδευσίαν καὶ ἀνεπιστημοσύνην.

Ὁ κ. Κασσιμάτης ἀποθαυμάζων τὴν ὄλην οικονομίαν τῆς γραμ-
ματικῆς τοῦ κ. Μ. καὶ θέλων νὰ ἐξηγήσῃ τὰ αἷτια αὐτῆς, λέγει
ὅτι «ὁ κ. Μ. εἰς τοῦτο (τὴν ὄλην οικονομίαν) ὠδηγήθη ἐκ τῆς
ΣΟΦΗΣ πείρας, ἣν κέκτηται διδάσκων ἐν ἑλληνικῷ σχολείῳ». Ὁ
κ. Κ. δῆλα δὴ διερευνήσας τὸν κ. Μοσχίδην καὶ μὴ εὐρῶν ἐν
αὐτῷ ἄλλην ἐπιστημονικὴν ἀρετὴν δικαιολογοῦσαν τὸ σοφὸν ἔργον,
τὸ ἐγκαλλώπισμα τῆς γραμματικῆς ἐπιστήμης, ἐξήρτησεν ἐκ τοῦ
τραχήλου αὐτοῦ τὴν σοφὴν πύραν. Ἀλλὰ τῶν μὲν ἄλλων συγγρα-
φῶν ὅτι ἡ πείρα εἶναι ἄσοφος καὶ βλακώδης ἐγίνωσκεν ὁ κ. Κ.,
διότι καὶ αὐτοὺς ἐγίνωσκε· τὴν δὲ πείραν, καὶ δὴ τὴν σοφὴν πείραν,
τοῦ κ. Μ. πῶς ἐγίνωσκεν, ἀφ' οὗ κατὰ τὴν ὁμολογίαν αὐτῶν τού-
των ὁ μὲν κ. Κ. οὐδὲ ἐξ ὄψεως ἐγίνωσκε τὸν κ. Μ., ὁ δὲ κ. Μ. οὔτε
αὐτὸν τὸν κ. Κ. οὔτε τὴν εἰς Ἀθήνας κατοικίαν αὐτοῦ, οὔτε τὴν
ἔπαυλιν αὐτοῦ τὴν ἐν Ἀμαρουσίῳ, ἔνθα ὁ μὲν κ. Μοσχίδης ὡς ἑλλη-
νοδιδάσκαλος διδάσκει, ὁ δὲ κ. Κασσιμάτης πολλαῖς διατρίβει ;

Ὅτι δὲ ὁ κ. Μοσχίδης καὶ ὁ κ. Κασσιμάτης οὐδ' ἐξ ὄψεως ἀλλή-
λους ἐγίνωσκον, ἂν καὶ ἐμεσολάβησαν δέκα ὄλοι μῆνες ἀπὸ τῆς
τῶν κριτῶν κληρώσεως μέχρι τῆς ἐκδόσεως τῆς ἀποφάνσεως αὐτῶν,
γίνεται γνωστὸν καὶ ἐκ τοῦ ἐξῆς. Τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ μετὰ τὴν δημο-

αίευσιν τῆς κρίσεως ὁ κ. Μοσχίδης συναντήσας ἐν τῇ ὁδῷ Σολωμοῦ τὸν πρῶτον σχολάρχην νῦν δὲ καθηγητὴν κ. 'Ο. ἠρώτησεν αὐτὸν ποῖός τις εἶναι ὁ κ. Κασσιμάτης καὶ ποῦ κατοικεῖ, ὅπως μεταβάς ὁμολογήσῃ αὐτῷ χάριτας ἐπὶ τῇ ἐγκρίσει τοῦ βιβλίου. 'Ο δὲ κ. 'Ο. εἶπεν αὐτῷ ὅτι ὁ κ. Κασσιμάτης εἶναι γέρον τις ὑψηλὸς καὶ ἰσχνὸς καὶ ἐξυρμημένος τὸν μύστακα, κατοικεῖ δὲ ἐν τῇ κατὰ τὴν ὁδὸν ἐκείνην ὑπ' ἀριθ. ... οἰκίαν. Μεθ' ὃ ὁ κ. Μοσχίδης χαιρετίσας τὸν κ. 'Ο. διηυθύνετο πρὸς τὴν ὑποδειχθεῖσαν οἰκίαν· ἀλλ' ἰκανὸν προβάς, ἀντὶ νὰ πορευθῇ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ κ. Κασσιμάτη, ἐτράπετο τὴν ὄλως ἐναντίαν. Τῇ δ' ἐσπέρα τῆς αὐτῆς ἡμέρας, ὦρα ἐνάτη καὶ ἡμισεῖα μ. μ., ὁ κ. Μοσχίδης, ἐπιλαθόμενος, ὡς φαίνεται, τοῦ ἀριθμοῦ τῆς τοῦ κ. Κασσιμάτη οἰκίας, μετέβη εἰς τὴν τοῦ καθηγητοῦ κ. Γ. οἰκίαν, ἐκλαθὼν αὐτὴν ἀντὶ τῆς τοῦ κ. Κασσιμάτη, πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ κ. κριτοῦ. Μετὰ δὲ τοῦτο τίς οἶδεν εἰς τίνων καὶ πόσων καθηγητῶν τὰς οἰκίας μετέβη ὁ κ. Μοσχίδης, ὅπως μάθη ποῦ κατοικεῖ ὁ κ. Κασσιμάτης.

'Ο κ. Μοσχίδης τέλος νέου συστήματος (!) εἰσηγητῆς γενόμενος, ὤφειλεν, ὡς εἰκός, ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ βιβλίου νὰ εἶπῃ βραχέα τινὰ δικαιολογοῦντα τὸ σύστημα τοῦτο. 'Αλλ' οὗτος μὲν οὐδὲ γρῦ περὶ αὐτοῦ εἶπεν· ἀνέλαβε δὲ τὴν ὑπεράσπισιν αὐτοῦ αὐτόρμητος ὁ κ. Κ., ὅστις ἀνασκουμπωθεὶς λέγει, λέγει, καὶ τί δὲν λέγει περὶ τοῦ θαυμασίου Μοσχιδείου συστήματος. Τόσον δὲ θερμῶς ὑποστηρίζει τὸ σύστημα (!) τοῦ κ. Μ., ὥστε εἰκοσάκις καὶ διὰ μακρῶν ἐπαναλαμβάνει τὰ ἀγαθὰ τῆς **κατατάξεως**. Τόσον δ' ἐπιτυχῶς ὁ κ. Κ. τὸν κ. Μ. ἀνεπλήρωσεν, ὥστε οἱ λόγοι τοῦ συνηγόρου κ. Κ., μεταβαλλομένων τῶν προσώπων τοῦ λόγου ἐκ τρίτων εἰς πρῶτα, ἠδύναντο νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς πρόλογος τῆς γραμματικῆς τοῦ κ. Μ. Τοσαύτη δὲ εἶναι ἡ ἐμπιστοσύνη καὶ ἡ ἀφοσίωσις τοῦ ἑτέρου πρὸς τὸν ἕτερον, ὥστε ὁ κ. Μ. ἀντὶ παντός ἄλλου προλόγου δικαιολογοῦντος τὸ ἑαυτοῦ σύστημα, ἀναγράφει ὅσα περὶ τοῦ πράγματος τούτου λέγει ἐν τῇ ἑαυτοῦ ἐκθέσει ὁ κ. Κασσιμάτης· οὕτω δὲ ὁ πρόλογος τῆς γραμματικῆς τοῦ κ. Μοσχίδου εἶναι πρόλογος ἐκ προλόγου.

Ἐκ τῶν εἰρημένων πάντων συνάγεται ὅτι, ἂν κατὰ γράμμα πιστεύσωμεν εἰς τοὺς λόγους τοῦ κ. Κασσιμάτη, εἴμεθα ἠναγκασμένοι νὰ πιστεύσωμεν εἰς πράγματα ὑπερφυσικά, ὑπερβαίνοντα τουτέστι τὴν τῶν ὄντων φύσιν, ὅπερ ἀδύνατον. Τούτων οὕτως ἐχόντων, τίς ἡ ἀλήθεια ἢ ἐν τοῖς λόγοις τοῦ κ. Κασσιμάτη λανθάνουσα; Ἡμεῖς μόνον ὡς ἐξῆς δυνάμεθα νὰ ἐξηγήσωμεν τὸ πρᾶγμα. Ὁ κ. Κασσιμάτης καταβελχθεῖς, ὡς φαίνεται, ἐκ τῶν πολλῶν καὶ ποικίλων ἀρετῶν τῆς τοῦ κ. Μοσχίδου γραμματικῆς, μάλιστα δὲ ἐκ τῆς κατατάξεως τῆς ὕλης αὐτῆς, καὶ τέλεον ἀσπασάμενος τὸ νέον σύστημα, μὴ θέλων δὲ ἐκ πολλῆς φιλοτιμίας αὐτὸς καθηγητῆς ὦν νὰ φανῇ ὕστερος ἐν τούτῳ ἀγνώστου τινὸς Ἑλληνοδιδασκάλου, κατεσκευάσε τὸ γνωστὸν πρότερον ὕστερον σχῆμα, ὅπερ ἄμοιρος φιλοσοφικῆς παιδείσεως ὦν τοσοῦτον ἀδεξιῶς διεξήγαγεν.

Ὅτι δὲ ὁ κ. Κασσιμάτης, καίπερ διδάσκων ἐν τῷ γυμνασίῳ φιλοσοφικά εἶναι παντάπασιν ἀφιλοσόφητος, ἀποδεικνύεται τρανότατα ἐκ τῶν ἐξῆς. Λέγει που τῆς ἐκθέσεως τῆς κρίσεως ὁ κ. Κ. ὅτι ὅσα περὶ τοῦ νέου συστήματος τῆς γραμματικῆς φρονεῖ εἶναι προϊόντα τῆς λογικῆς καὶ τῆς αὐτοῦ μακρᾶς πείρας. Πιστεῖ δὴλα δὴ μακαρίως ὁ κ. Κ. ὅτι ἡ διάταξις τῆς ὕλης βιβλίου τινὸς εἶναι ἔργον τῆς πείρας μόνης καὶ τῆς λογικῆς, ἀγνοῶν ὅτι αὕτη εἶναι ἔργον **μάλιστα** τῆς ψυχολογίας· ἀγνοῶν ὅτι πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον συνετάχθησαν μυριάδες τόμων βιβλίων· ἀγνοῶν τέλος ὅτι οἱ περὶ τὰ τοιαῦτα ἀσχολούμενοι σοφοὶ ἄνδρες μετὰ μακρᾶς ἐρεύνας καὶ συζητήσεις καὶ δοκιμᾶς καὶ μετὰ πολλῆς εὐλαθείας προτείνουν τὴν μεταβολὴν καὶ τοῦ ἐλαχίστου τῶν πραγμάτων τούτων τῶν βαθυτάτης ψυχολογικῆς ἐρεύνης δεομένων. Ἄν δὲ ὁ κ. Κασσιμάτης ἐγίνωσκε καὶ ἐλάχιστα τούτων καὶ δὲν ἦτο πτωχολαζῶν τις καὶ παντάπασιν ἀνόητος, δὲν θὰ ἀντικαθίστα τὸ νῦν ὑπάρχον καὶ κοινῇ παραδεδεγμένον σύστημα, τὴν διὰ **ΠΟΛΛΩΝ αἰώνων ἐπιστημονικὴν ΠΟΛΛΩΝ ἐμπειρίαν καὶ ἐπαγωγὴν** διὰ τῆς **ΙΔΙΑΣ** ἑαυτοῦ **πείρας**, διὰ τοῦ ἑαυτοῦ βαναυσουργήματος, παρέχων οὕτω ἡμῖν ἑαυτὸν οἰκτρὸν θέαμα ἀμαθίας καὶ ἀβελτηρίας καὶ αὐθαιρεσίας καὶ κακοδαιμονίας.

B'

ΕΙΚΩΝ ΤΗΣ ΔΙΑΝΟΙΑΣ ΤΟΥ κ. ΚΑΣΙΜΑΤΗ ΩΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΣ ΚΑΙ ΛΟΓΙΟΥ

Ὁ κ. Κασιμάτης, ὁ αὐτοχειροτόνητος Ποδαλείριος τῆς νοσοῦσης παρ' ἡμῖν γραμματικῆς ἐπιστήμης, κρινόμενος μόνον ἐξ ὧν ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς κρίσεως γράφει, ἰδοῦ πως αὐτὸς ἐπιστημοσύνης ἔχει, ὁ πάντων μὲν τῶν συγγραψάντων γραμματικὴν ἀτιμίαν κατεγνωκώς, πᾶσι δὲ τοῖς ἐν Ἑλληνικοῖς σχολείοις διδάσκουσιν ἀμαθίαν ὠνειδικώς.

«Δεύτερον δὲ ὁ ἀπολυόμενος ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ σχολείου ἐκ τῆς τοιαύτης διδασκαλίας τῆς ἑλληνικῆς, οὔτε ἀνέπτυξε τὴν διάνοιαν αὐτοῦ ἐκ τοῦ περιεχομένου τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, οὔτε ἐφόδια ἰκανὰ ἔχει πρὸς εὐρύτεραν σπουδὴν τῶν ἐν τοῖς γυμνασίοις διδασκομένων ἑλληνικῶν ἅτε ποικίλων γραμματικῶν θεωριῶν ἀνάπνεως ὧν στερεῖται τῶν πρὸς τοῦτο ἐφοδίων, ἥτοι τῆς ἀκριβοῦς γνώσεως τοῦ τυπικοῦ».

Πολλὰ καὶ ποικίλα τὰ σφάλματα τοῦ λόγου τούτου. Σολοικίζει ὁ κ. Κασιμάτης, λέγων ἅτε στερεῖται, διότι τὸ ἅτε οὐδέποτε συντάχθη ὀριστικῆ. Σολοικίζει ἐπίσης λέγων τὴν διάνοιαν αὐτοῦ, μεταχειριζόμενος δῆλα δὴ ἐπὶ αὐτοπαθείας τὴν αὐτὸς. Μεταχειρίζεται φαῦλον κύκλον λέγων αοὔτε ἰκανὰ ἐφόδια ἔχει ἅτε στερεῖται τῶν πρὸς τοῦτο ἐφοδίων». Ἀσαφῶς λέγει διδασκαλίας τῆς ἑλληνικῆς, διότι τὸ ἐπιθετον Ἑλληνικὸς δύναται νάποδοθῆ εἰς μυριάδας οὐσιαστικῶν. Παραλογίζεται τέλος λέγων «γραμματικῶν θεωριῶν ἀνάπλεως ὧν στερεῖται τῶν πρὸς τοῦτο ἐφοδίων»: διότι τὸ

ἀνάπλεων τῶν γραμματικῶν θεωριῶν δὲν αἶρει τὴν ἀκριβῆ γνῶσιν τοῦ τυπικοῦ.

«Οὗτοι δὲ (οἱ μαθηταὶ) ἐν τοιαύτῃ διατελοῦντες καταστάσει γνώσεως τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς εὐλογον ἀπαίτησιν ἔχουσι· νὰ μὴ παρέχεται αὐτοῖς βιβλίον θεωρίας περιέχον, ἀλλ' ἀπαιτοῦσιν εὐλόγως νὰ ἔχωσι βιβλίον τοὺς τύπους μόνον διδάσκον. Διότι αὐτό...»

Ἡ φράσις «διατελοῦντες ἐν καταστάσει γνώσεως» εἶνε ἄκυρος. Ἀτόπως δὲ συνδέεται ἀντιθετικῶς τὸ εὐλογον ἀπαίτησιν ἔχουσι μετὰ τοῦ ἀπαιτοῦσιν εὐλόγως· διότι ἀντίθετα εἶναι νὰ μὴ παρέχεται αὐτοῖς βιβλίον καὶ νὰ ἔχωσι βιβλίον. Σόλοικος δὲ εἶναι ἡ φράσις διότι αὐτό.

«Μηδεὶς δὲ εἶπη ὅτι μόνος ὁ μανθάνων γλωσσικὰς θεωρίας εἶνε ἱκανὸς νὰ κατανοήσῃ τὸ περιεχόμενον συγγραφῆως τινός· διότι παντὶ γνωστὸν ὅτι τῆς σημασίας ἐκάστης λέξεως πλειστάκις ποικιλοῦσης κατὰ τὰ διάφορα εἶδη τοῦ λόγου πεζοῦ ἢ ἐμμέτρου, οὐδαμῶς χρεῖαν ἔχει ὁ ἐκμανθάνων γλωσσάν τινα νὰ εἰσδύσῃ εἰς γλωσσικὰς θεωρίας ὅπως κατανοήσῃ εὐκολον ἢ δύσκολον συγγραφέα».

Ὁ κ. Κασσιμάτης ἀντιφάσκων πρὸς ὅσα ἀνωτέρω καὶ πολλὰ χροῦ ἄλλοθι τῆς αὐτοῦ ἐκθέσεως λέγει, ὁμολογεῖ ἐνταῦθα ὅτι οἱ μανθάνοντες θεωρίας εἶναι τῶ ὄντι ἱκανοὶ νὰ νοῶσι τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς, ἀλλὰ τοιοῦτοι εἶναι καὶ οἱ μὴ μανθάνοντες θεωρίας. Πιστεύει δὲ ἀστείότατα ὅτι ἡ σημασία ἐκάστης λέξεως πλειστάκις ποικίλλει κατὰ τὰ διάφορα εἶδη τοῦ λόγου, πιστεύει δὴ ὅτι τῶν λέξεων ἀνθρώπος, ζῶον, φυτόν, ἀκίς, γράφω, λέγω, ἡμέρα κ.τ.λ. ἄλλη εἶναι ἡ σημασία παρὰ Ξενοφῶντι λ.χ. καὶ Πλάτωνι καὶ ἄλλη παρὰ Δημοσθένει καὶ Σοφοκλεῖ! Πρὸς δὲ τούτοις συλλογίζεται κατὰ τὸ «Ἀπὸ τὴν Πόλιν ἔρχομαι...» λέγων «ἐπειδὴ ἡ σημασία ἐκάστης λέξεως ποικίλλει παρὰ τοῖς συγγραφεῦσι, διὰ τοῦτο ὁ μαθητὴς οὐδαμῶς ἔχει χρεῖαν γλωσσικῶν θεωριῶν!»

«Εἰς μαθητὰς μὲν δυνάμενους λογικῶς ἀπταιστως νὰ ἀναγνώσκωσι».

Κακόζηλον μὲν τὸ λογικῶς ἀπταιστως, ἄκυρον δὲ τὸ λογικῶς νὰ

ἀναγινώσκωσι· διότι ὑπάρχει μὲν ἄπταιστος ἀνάγνωσις, ἀλλ' οὐχὶ καὶ λογικὴ ἄπταιστος ἀνάγνωσις.

«Πάντα δὲ παρ' ἐλπίδα ἀμφισβητήσοντα ἐρωτῶμεν».

Ὁ κ. Κασσιμάτης κατὰ νέον ὄλως εἶδος πύσματος ἐρωτᾷ νῦν τὸν ἐν τῷ μέλλοντι ἀμφισβητήσοντα. Ἡ δὲ φράσις παρ' ἐλπίδα ἀμφισβητήσοντα ἀποτελεῖ παράδοξον ὀξύμωρον, Κασσιμάτειον καὶ τοῦτο, σχῆμα· διότι ὁ κ. Κ. τὸ μὲν λέγει ὅτι δὲν ἐλπίζει, τὸ δὲ ὅτι βεβαίως θὰ συμβῆ ἐκείνο, ὅπερ δὲν ἐλπίζει. Ἀλλὰ γινώσκων ὅτι θὰ συμβῆ πῶς λέγει ὅτι δὲν ἐλπίζει ;

«Πόθεν δὲ τοῦτο προέρχεται ; Προφανῶς ἐκ τῆς ἀποκλειστικῆς τῶν ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς σχολείοις διδασκόντων ἀφοσιώσεως εἰς τὴν διδασκαλίαν κανόνων καὶ θεωριῶν τῶν ἐν ταῖς γραμματικαῖς περιεχομένων ἀμελουμένου τοῦ τυπικοῦ».

Ἡ λέξις «ἀποκλειστικὸς» εἶναι ὀθνεῖα· ἔργον δὲ τῶν λογίων εἶναι νὰ καθαιρῶσι τὴν γλῶσσαν ἀπὸ τοιούτων ξενισμῶν, οὐχὶ δὲ αὐτοὶ οὗτοι νὰ γίνωνται εἰσηγηταὶ αὐτῶν. Ἡ δὲ φράσις «κανόνων καὶ θεωριῶν τῶν ἐν ταῖς γραμματικαῖς περιεχομένων» εἶναι σόλοικος· ἵνα δὲ ἡ ὀρθή, πρέπει πρὸ τῆς λέξεως κανόνων νὰ τεθῆ τὸ ἄρθρον τῶν.

«Καταλλήλων διὰ τὰς γνώσεις καὶ διὰ τὴν ἡλικίαν τῶν μαθητῶν».

Σολοίκως ἐπανελήφθη ἡ πρόθεσις διὰ. Ἐπειτα δὲν λέγεται κατάλληλος διὰ τι, ἀλλὰ κατὰλληλος εἰς τι.

«Ἴσως δ' ἐρεῖ τις ὅτι ὁ μέχρι τοῦδε τρόπος τῆς συντάξεως τῆς γραμματικῆς τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσης τοιοῦτος ὢν καὶ ἀποδεκτὸς γενόμενος ὀφείλει καὶ ἐν τῷ μέλλοντι νὰ διατελῆ ὁ αὐτός».

Ἡ φράσις τοιοῦτος ὢν ὀφείλει εἶναι παράλογος. Ὁσαύτως δὲ ἀνόητος καὶ σόλοικος ἅμα εἶναι καὶ ἡ διὰ τοῦ καὶ σύνδεσις τῶν μετοχῶν ὢν καὶ γενόμενος.

Ὅθεν κρίνοντες λογικῶς . . . γνωματεύομεν». Ὁ κ. Κ. κυρίαν πρότασιν, ἧς ῥῆμα εἶναι τὸ πάγκαλον γνωματεύομεν, ἐκφέρει διὰ τοῦ ὅθεν, δημιουργῶν οὕτω καὶ νέον συμπερασματικὸν σύνδεσμον.

« Ἀλλὰ καὶ γενομένης τῆς συγγραφῆς τῆς Ἑλλην. γραμματ. καθ' ὃν τρόπον λέγομεν εἰς ἐλάχιστον αὐτῆ θὰ συνετέλει πρὸς ὃν προώριστα σκοπὸν, ἂν μὴ πρὸς τῷ τοιοῦτῳ τρόπῳ τῆς συγγραφῆς ἐπίκουρος τῆς διδασκαλίας ἔρχεται καὶ ἡ διάταξις τῆς ὕλης».

Διὰ τῶν φράσεων γενομένης τῆς συγγραφῆς καὶ δὲν θὰ συνετέλει καὶ ἂν μὴ ἔρχεται ὁ κ. Κ. συνδέει σολοίκως καὶ ἀλλοκότως διάφορα χρονικὰ σημεῖα καὶ ἐγκλίσεις.

« Εἶτα ἀλλὰ μεθοδικῶς καὶ συμφώνως τῇ προοίῳσῃ πνευματικῇ μάλιστα τῶν μικρῶν μαθητῶν ἀναπτύξει (δέον) νὰ προβαίνωσιν ἐν αὐτῇ ἐκτιθέμενοι αἱ διαφοροὶ ἀνωμαλίας. Ἐπίσης δὲν ἀρκεῖ μόνον τοῦτο . . . ».

Ὁ κ. Κ. μεταξὺ δύο προτάσεων διαφόρου ποιοῦ παρεμβάλλει τὸ ἐπίσης, συντάσων σολοίκως καὶ ἀλόγως τὸν λόγον ὧδε: « αἱ ἀνωμαλίας δέον νὰ προβαίνωσιν ἐκτιθέμεναι. Ἐπίσης δὲν ἀρκεῖ μόνον τοῦτο ». Ἀξία δὲ καὶ ἰδίου λόγου διὰ τε τὸ κῦρος καὶ τὸ κάλλος αὐτῆς εἶναι ἡ φράσις « αἱ ἀνωμαλίας δέον νὰ προβαίνωσιν ἐκτιθέμεναι ». Σολοίκως ὡσαύτως καὶ ἐνταῦθα καὶ πολλαχοῦ ἄλλοθι τῆς ἐκθέσεως μεταχειρίζεται τὸ δέον ἀντὶ τοῦ δεῖ.

« Τοῦτο δὲ ἵνα μὴ ὁ μαθητὴς περὶ πάντων τῶν κεφαλαίων τῆς γραμματικῆς ἀθρόως δεχόμενος τὴν διδασκαλίαν περιέρχεται εἰς ἀνικανότητα ».

Σολοικίζει ὁ κύριος Κασσιμάτης συντάσων δεχόμενος τὴν διδασκαλίαν περὶ πάντων. Ἄκυρος δὲ καὶ ἀπειρόκαλος εἶναι ἡ φράσις αὐτοῦ δεχόμενος τὴν διδασκαλίαν.

« Ἡ τοιαύτη λέγομεν γραμματικὴ καθίστατο ὁσημέραι ἀπὸ ὠφελιμωτάτου καὶ ἀναγκαιοτάτου γλωσσικοῦ ὄργανου μέγα καὶ ἀνωφελὲς βάρος τοῖς τε διδάσκουσι καὶ διδασκομένοις ».

Παρὰ τῷ κ. Κασσιμάτῃ καὶ οἱ λόγοι καὶ τὰ πράγματα ἔχουσι μαγικὴν καὶ ὑπερφυσικὴν δύναμιν· διότι ἐμπειρικῶς δὲν ἐξηγεῖται πῶς γραμματικὴ τις ἀπὸ ὠφελιμωτάτου ὄργανου μετατρέπεται εἰς μέγα καὶ ἀνωφελὲς βάρος μὴ μεταβαλλομένου τοῦ περιεχομένου αὐτῆς. Ἀντιφάσκων δὲ ὁ κ. Κ. ὁμολογεῖ ἐνταῦθα, ὅτι αἱ ἀπορ-

ριφθεῖσαι γραμματικά ἢ σάν ποτε ὠφελιμώτατα καὶ ἀναγκαιότατα γλωσσικὰ ὄργανα.

«Οἱ συγγραφεῖς τῶν εἰρημένων γραμματικῶν . . . παραθέτουσι κανόνας ἅμα μὲν θεωρητικούς . . . ἅμα δὲ ἐλλιπεῖς καὶ ἀσαφεῖς περὶ τὴν διατύπωσιν. Καὶ ἅμα μὲν ὑπὸ τῶν πολλῶν πανταχοῦ παρεμβεβλημένων ἐξαιρέσεων ἀναιρουμένους τοὺς κανόνας τούτους ἅμα δὲ καθισταμένους αὐτοὺς παντάπασι δυσχρήστους ἔκ τε τῆς πληθύος αὐτῶν τε ὁμοῦ καὶ τῶν ἐξαιρέσεων».

Ὁ κ. Κασσιμάτης συντάσσει σολοικῶς ὧδε: «οἱ συγγραφεῖς παραθέτουσι κανόνας ἅμα μὲν θεωρητικούς ἅμα δὲ ἐλλιπεῖς καὶ ἅμα μὲν ὑπὸ τῶν πολλῶν ἐξαιρέσεων ἀναιρουμένους τοὺς κανόνας τούτους» (ἴδηλα δὴ οἱ συγγραφεῖς παραθέτουσι κανόνας ἀναιρουμένους τοὺς κανόνας τούτους ὑπὸ τῶν πολλῶν ἐξαιρέσεων), «ἅμα δὲ καθισταμένους αὐτοὺς δυσχρήστους» (ἴδηλ. οἱ συγγραφ. παραθέτ. κανόνας καθισταμένους δυσχρήστους αὐτοὺς ἔκ τε τῆς πληθύος αὐτῶν). Σολοικῶς ὡσαύτως προσετέθη ὁ τέ εἰς τὴν φράσιν ἔκ τε τῆς πληθύος.

«Ἐν πᾶσι δὲ τοῖς κεφαλαίοις τούτοις παρατηρεῖται τὸ εὐμέθοδον καὶ ἡ . . . διάταξις τῆς ὕλης μὴ περιέχουσα πολλοὺς κανόνας, ἐλαχίστας δ' ἐξαιρέσεις εἰς αὐτοὺς ἀναφερομένας».

Ἐν τῇ περιόδῳ ταύτῃ ὑπάρχει ζευγμα κατὰ Κασσιμάτειον τρόπον ἐξενηνεγμένον «μὴ περιέχουσα πολλοὺς κανόνας», ἐλαχίστας δ' ἐξαιρέσεις (περιέχουσα).

«Οὕτω βλέπομεν ἐν τῷ ἰδιαιτέρῳ περὶ κλίσεως κεφαλαίῳ εὐρυθμίαν τινὰ καὶ εὐκολίαν τῇ μαθητικῇ ἀντιλήψει ἔκ τῆς ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τῶν πολλῶν κανόνων καὶ ἐξαιρέσεων παρεχομένην. Δὲν βλέπομεν ἐπίσης τὴν συγκατάμιξιν ὁμαλῶν ὁμοῦ καὶ ἀνωμάλων τύπων.

Ὁ κ. Κασσιμάτης ἐν τοῖς ἀνωτέρῳ εἰρημένοις τὸ μὲν περὶ κλίσεως κεφάλαιον ὀνομάζει ἰδιαιτερον, ὡσεὶ τὰ περὶ κλίσεως ἐξητάζοντο καὶ κοινῇ μετὰ τῶν ἄλλων κεφαλαίων καὶ ἰδίᾳ. Παραλογιζόμενος δὲ καὶ σολοικίζων μετὰ τῶν δύο περιόδων παρεμβάλλει τὸ ἐπίσης λέγων βλέπομεν, δὲν βλέπομεν ἐπίσης. Ἀκύρως δὲ καὶ ἀπειροκάλως καὶ

ανοήτως ἐξέφερε τὴν πρώτην περίοδον εἰπών· «βλέπομεν ἐν τῷ ἰδιαιτέρῳ κεφαλαίῳ, ὅτι παρέχεται τῇ μαθητικῇ ἀντιλήψει εὐρυθμία τις καὶ εὐκολία ἐκ τῆς ἀπαλλαγῆς (δῆλα δὴ ἡ ἀπαλλαγὴ (τίνος;) παρέχει τῇ ἀντιλήψει (!) εὐκολίαν καὶ εὐρυθμίαν) ἀπὸ τῶν πολλῶν κανόνων καὶ ἐξαιρέσεων (δῆλα δὴ ἡ ἔλλειψις κανόνων τινῶν παρέχει τῇ μαθητικῇ ἀντιλήψει εὐρυθμίαν, καθιστᾷ τοῦτέστιν αὐτὴν εὐρυθμον!) Ἄλλὰ τὸ ὕφος τοῦτο κατὰ τί διαφέρει τοῦ ἐν τῇ προσφωνήσει τοῦ κύρ Γιώργη τοῦ μυλωνᾶ; Αἱ φράσεις τοῦ κύρ Κοσμᾶ κατὰ τί διαφέρουσι τῶν παχυλῶν λιβαδιῶν τῆς ἐγκασιρωμένης ἀναισθησίας τοῦ λόγου τοῦ κύρ Γιώργη; Ἐκ τούτων καὶ τῶν ἄλλων νοεῖτε πῶς ὁ κ. Κασιμάτης ἐρμηνεύει τὸ κάλλος καὶ τὰ νοήματα τοῦ Δημοσθένους, τοῦ Ὀμήρου, τοῦ Σοφοκλέους!

«Προσέτι ἡ διαίρεσις τῆς ὕλης ἐβοήθησε τὸν συγγραφέα καὶ εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ νὰ εἶνε σύντομος».

Κατὰ τὴν λογικὴν τοῦ κ. Κασιμάτη καὶ τὴν λογικὴν τῶν βάσεων ὅλον τι διαιρούμενον εἰς μέρη συντέμνεται, τοῦτέστι βραχύνεται!

«Γενικῶς δὲ τὰ ἐν τῷ τμήματι τούτῳ τῆς α' τάξεως εἶνε καὶ ὅσα ὀφείλει ὁ μαθητής. . .».

Σολοικίζει ὁ κ. Κασιμάτης λέγων «τῷ τμήματι τούτῳ τῆς α' τάξεως», διότι δὲν πρόκειται περὶ ἐνὸς τμήματος τῆς α' τάξεως, ἀλλὰ περὶ ὅλου τοῦ τῆς α' τάξεως τμήματος.

«Αἱ συμπληρώσεις δὲ αὗται, καίτοι περιέχουσι κανόνας ἐξετάζοντας θεωρητικῶς πολλὰ τῶν διδασκομένων ἐν τῷ α' τμήματι, ἐν τούτοις ἕνεκα τῆς ὡς εἶπομεν ἀνωτέρω διαίρεσεως οἱ κανόνες οὗτοι δὲν παρέχουσι τὴν δυσκολίαν. . .».

Ἴδου καὶ μία ὀνομαστικὴ ἀπόλυτος πρὸς συμπλήρωσιν τῆς περὶ τὴν σύνταξιν τοῦ λόγου δεινότητος τοῦ κ. Κασιμάτη Ἡ ὀνομαστικὴ αἱ συμπληρώσεις ποῦ ἀποδίδεται κ. Κασιμάτη; Σολοικίζει ὡσαύτως ὁ κ. κριτὴς ἐξηρητημένην πρότασιν ἐκφέρων διὰ τοῦ καίτοι.

Πόσοι ἄρα γε μαθηταὶ ἀπερρίφθησαν ὑπὸ τοῦ ἀτέγχτου κ.

Κασιμάτη, διότι δὲν ἤθελον νὰ συντάσσωσι τὸν λόγον κατὰ τὰς ὑποθήκας αὐτοῦ.

«Καθ' ὅσον τὸ χωριστὸν τῆς ὕλης κατέστησεν αὐτοὺς (τοὺς κανόνας) καὶ ὀλιγωτέρους καὶ βραχεῖς καὶ ὀλίγας τὰς ἐξαιρέσεις ἔχοντας».

Ὁ κ. Κ. σολοικίζων αἰτιολ. πρότασιν ἐκφέρει διὰ τὸν καθ' ὅσον. Δεινῶς δὲ παραλογιζόμενος λέγει ὅτι κανὼν τις ἀλλάσσειν θέσιν γίνεται βραχυτέρος. Ἐν λόγῳ χάριν τὸν γνωστὸν κανόνα «ἡ ἀσυναίρετος ὀνομαστικὴ κ.τ.λ.» μεταθέσωμεν ἐκ τοῦ α' μέρους εἰς τὸ β', κατὰ τὴν Κασιμάτειον λογικὴν θὰ βραχυθῆ! Ἀφορήτως δὲ σολοικίζων συντάσσει ὧδε: «τὸ χωριστὸν τῆς ὕλης κατέστησεν αὐτοὺς ὀλίγας τὰς ἐξαιρέσεις ἔχοντας». Ὡστε κατὰ τὸν κ. Κ. δυνάμεθα νὰ λέγωμεν «ποιῶ ἢ καθιστῶ τινα πλουτοῦντα, εὐτυχοῦντα, ἐπιμελούμενον»!

Μαθητὴς τῆς α' τάξεως τοῦ Γυμνασίου οὕτω σολοικίζων καὶ παραλογιζόμενος δύναται νὰ προβιβασθῆ εἰς τὴν β' τάξιν;

«Τὸ δὲ κύριον κεφάλαιον τοῦ τμήματος τούτου ὡς καὶ τὸ περιέχον τὰ κυριώτατα τοῦ ἐτυμολογικοῦ εἶναι καὶ εὐμεθόδως συντεταγμένα καὶ ἀποβαίνουσι».

Ὁ κ. Κασιμάτης σολοικίζων διὰ τοῦ καὶ καὶ συνδέει ἀνομοιότατα, μετοχὴν δῆλα δὴ μετὰ ῥήματος, καὶ συντεταγμένα καὶ ἀποβαίνουσι, ἀποδιδούς οὕτω ἐπιθετικὴν σημασίαν εἰς τὸ ῥῆμα ἀποβαίνουσι.

«Τοιαῦται ἐν κεφαλαίῳ αὶ ἀρεταὶ αὐτῆς (τῆς συγγραφῆς) αἱ προελθούσαι ἐκ τῆς προνοίας τοῦ συγγραφέως νὰ κατανεύμῃ τὴν ὅλην ὕλην, καθ' ὃν τρόπον εἶπομεν, ὀδηγηθεῖς προφανῶς εἰς τοῦτο ἐκ τῆς σοφῆς πείρας, ἣν κέκτηται οὗτος διδάσκων ἐν ἑλλ. σχολείῳ».

Ὁ κ. Κ. λόγον ποιούμενος περὶ πασῶν τῶν ἀρετῶν τῆς συγγραφῆς καὶ συγκεκριαλαίων αὐτὰς διὰ τοῦ τοιαῦται, κατόπιν λέγει: «αἱ προελθούσαι ἐκ τῆς σοφῆς πείρας», περιορίζων οὕτω αὐτάς. Ὡστε ὁ κ. Κ. ἀναγνωρίζει καὶ ἀρετάς τοῦ βιβλίου προελθούσας ἐκ τῆς ἀσόφου πείρας τοῦ κ. Μοσχίδου. Σόλοικος ὡσαύτως εἶναι

καὶ ἡ σύνταξις «αἰ προελθοῦσαι ἐκ τῆς προνοίας τοῦ συγγραφέως . . . ἦν κέκτηται οὗτος».

Οὕτω καὶ γραμματικῆς παιδείας καὶ φιλοσοφίας ἔχει ὁ αὐτοχειροτόνητος Μαχάων τῆς γραμματικῆς καὶ τῆς παιδαγωγικῆς ἐπιστήμης, ὁ παντοίων ἐπιστημονικῶν φαρμάκων καὶ δὴ καὶ τῶν βάσεων εὐρετῆς κ. Κοσμάς Κασσιμάτης. Χωρήσωμεν δ' ἤδη καὶ ἐπὶ τὸν ἕτερον τὸν ἐν πᾶσιν ὁμοιότατον αὐτῷ, τὸν κ. Δημήτριον Μοσχίδην.

Η ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΟΥ Κ. Δ. ΜΟΣΧΙΔΟΥ

Ὡς καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ παρόντος λιβέλλου, οὕτω καὶ ἐνθάδε ἐπαναλαμβάνομεν ὅτι οὐδέποτε ἀνθρωπίνη διάνοια ἀποφωλιώτερον προϊόν παρήγαγεν, οὐδέποτε κριτῆς βιβλίου μείζονα κατὰ τῆς παιδείας καὶ τῆς νεότητος τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος ἀπετόλμησεν. Ἡ πρώτη δὲ λέξις, ἣτις θὰ ἐξέλθῃ τοῦ στόματος παντός, ὅστις θὰ ἀναγνώσῃ τὸ βιβλίον τοῦτο, θὰ εἶναι ἡ φρίκη.

Σημ. — Μετὰ τὸν ἔλεγχον τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ βιβλίου σαφηνείας χάριν τῶν μὲν παραγράφων αὐτοῦ θὰ προτάσσωμεν τὴν λέξιν *κανόνα*, τοῦ δ' ἡμετέρου λόγου τὴν *κρίσιν*.

Ἡ τοῦ κ. Μοσχίδου γραμματικὴ ἐν μὲν τῷ ἐξωτερικῷ φύλλῳ καὶ τῇ πρώτῃ σελίδι φέρει τήνδε τὴν ἐπιγραφὴν· «Ἑλληνικὴ γραμματικὴ τῆς Ἀττικῆς διαλέκτου ἢ μόνη ἐγκριθεῖσα κατὰ τὸν τελευταῖον διαγωνισμὸν τοῦ 1901», ἐν δὲ τῇ ἕκτῃ σελίδι τήνδε· «Γραμματικὴ τῆς Ἀττικῆς διαλέκτου».

Ἡ ἐν τῇ ἐξωτερικῇ καὶ τῇ τῆς α' σελίδος ἐπιγραφῇ λέξις Ἑλληνικὴ παρέλκει, πρὸς δήλωσιν τοῦ πράγματος ἀρκοῦντος τοῦ διορισμοῦ «τῆς Ἀττικῆς διαλέκτου»· διότι δὲν ὑπάρχει γραμματικὴ τῆς Ἀττικῆς διαλέκτου οὐχὶ Ἑλληνικὴ, Γερμανικὴ λ. χ. ἢ Γαλλικὴ ἢ ἄλλη τις. Λέγει δὲ τελευταῖον διαγωνισμὸν τοῦ 1901, ὡσεὶ ἐγένοντο καὶ ἄλλοι διαγωνισμοὶ τῷ 1901 καὶ οὗτος ἦν ὁ τελευταῖος.

Κανών. Ἡ ἑλληνικὴ γραμματικὴ διδάσκει τοὺς κανόνας, διὰ τῶν ὁποίων μαθαίνομεν τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν γλῶσσαν.

Κρίσις. Ἡ πρώτη παράγραφος τοῦ βιβλίου, ὁ ὀρισμὸς αὐτοῦ, εἶναι πολλαχῶς ἐσφαλμένη. Καὶ δὴ α') ἡ ὀριζομένη ἔννοια Ἑλληνικὴ γραμματικὴ ἔχει πολλῶ μείζον ἢ ἡ ὀρίζουσα πλάτος· β') ἡ

φράσις διδάσκει τοὺς κανόνας εἶναι ὅλως ἄκυρος, διότι ὁ διδάσκαλος διδάσκει (ἐξηγεῖται, ἀναπτύσσει, ἐρμηνεύει) τοὺς κανόνας, οὐχὶ δὲ ἡ γραμματική, ἣτις περιέχει κανόνας, δι' ὧν διδάσκει τὰ ἐν ἑαυτῇ, ἥτοι τὸ φθογγολογικὸν καὶ τὸ τυπικὸν καὶ τὸ ἐτυμολογικόν· γ') ὁ ὅλος ὁρίσμιος ἀντιφάσκει 1^{ον} πρὸς τὴν ἐξωτερικὴν καὶ τὴν ἐν τῇ α' σελίδι ἐπιγραφὴν· διότι, ὡς ἔχει, ἀναφέρεται εἰς πάσας τὰς διαλέκτους τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης· 2^{ον} πρὸς τὴν ἐν τῇ ε' σελ. ἐπιγραφὴν διὰ τὸν αὐτὸν λόγον· 3^{ον} πρὸς τὸ περιεχόμενον τοῦ βιβλίου· διότι πλὴν τινῶν ἀρχαϊκῶν καὶ μεταγενεστέρων τύπων, οὓς ἐξ ἀμαθίας ὁ συγγραφεὺς εἰς αὐτὸ παρεῖσάγει, περὶ οὐδεμιᾶς ἄλλης διαλέκτου, πλὴν τῆς Ἀττικῆς, ποιεῖται ἐν αὐτῷ λόγον.

Κανῶν. Τὰ φωνήεντα συμπλεκόμενα ἀποτελοῦσι τὰς διφθόγγους (= δύο φωνὰς ὁμοῦ), αἵτινες εἶναι κύριαι . . . καὶ καταχρηστικαί, ὡς συνιστάμεναι ἐκ περισσοτέρων (τριῶν!) φωνηέντων, αἱ ἐπόμεναι $\bar{\alpha}$, η , ω , $\bar{\upsilon}$, $\eta\nu$, $\omega\nu$, ἥτοι $\bar{\alpha}$ =ααι, η =εει, ω =οοι, $\bar{\upsilon}$ =υυι, $\eta\nu$ =εευ, $\omega\nu$ =οου.

Κρίσις. Ὁ κανὼν οὗτος περιέχει ἐξ καὶ ἡμισυν στίχους· τὸ δὲ ἄκυρον καὶ τὸ χαμαιζήλον καὶ τὸ σόλοικον τῆς φράσεως αὐτοῦ, ἅπερ εἶναι γνωρίσματα ΠΑΣΩΝ τῶν φράσεων ΠΑΝΤΩΝ τῶν κανόνων τοῦ βιβλίου τούτου, εἶναι προφανῆ.

Τὰ δὲ διδάγματα αὐτοῦ εἶναι τοιάδε· α') ὅτι τὸ $\eta\nu$ τοῦ $\eta\tilde{\nu}\chi\omicron\nu\nu$, $\eta\tilde{\nu}\xi\omicron\nu$, $\eta\tilde{\nu}\lambda\omicron\nu\nu$ προῆλθεν ἐκ τοῦ $\epsilon\epsilon\nu$! β') ὅτι τὸ $\omega\nu$ τοῦ $\pi\rho\omega\nu\delta\tilde{\alpha}\nu$ (προαυδᾶν), $\omega\tilde{\nu}\tau\omicron\varsigma$ (ὁ αὐτὸς) προῆλθεν ἐκ τοῦ $\omicron\omicron\nu$! γ') ὅτι τὸ ν τοῦ $\delta\iota\zeta\tilde{\upsilon}$, $\iota\chi\theta\tilde{\upsilon}$ (ιχθυῖ) εἶναι μακρόν, προελθὸν ἐκ τοῦ $\nu\nu$! δ') ὅτι τὸ η τοῦ $\eta\tilde{\rho}\omicron\nu$, $\eta\tilde{\rho}\omicron\nu\nu$, $\eta\tilde{\tau}\omicron\nu\nu$, $\eta\tilde{\sigma}\theta\alpha\nu\omicron\mu\eta\nu$ κ.τ.λ. προῆλθεν ἐκ τοῦ $\epsilon\epsilon\iota$! ε') ὅτι τὸ ω τοῦ $\omega\tilde{\iota}\delta\eta$ (ἰοιδῆ) προῆλθεν ἐκ τοῦ $\omicron\omicron\iota$!

Τί λέγει περὶ τοῦ βάρους τούτου τῶν φθογγολογικῶν θεωριῶν, ὁ μουσοτραφῆς κ. Κασσιμάτης, ὅστις πάσας τὰς ἄλλας γραμματικὰς, τὰς μὴ περιεχούσας τοιαύτας ἀνοησίας, κατακρίνει ὡς ἄγαν θεωρητικὰς;

Κανῶν. Τὰ ἄφωνα ὑποδιαίρουνται εἰς ψιλὰ, μέσα, δασέα. Κατὰ δὲ τὸ ὄργανον, δι' οὗ προφέρονται καλοῦνται οὐρανισκόφωνα (κ,

γ, χ), χειλόφωνα (π, β, φ), ὀδοντόφωνα (τ, δ, θ), δι' ὅ και ὁμόφωνα λέγονται.

Κρίσις. Πᾶσα ἡ ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ ἀκριβεία κατὰ πάντα ἀμιλλᾶται πρὸς τὴν ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς κρίσεως. Ὁ κ. Μ. ἐν τῷ κανόνι τούτῳ τῆς μὲν ὑποδιαίρεσεως τῶν ἀφώνων εἰς οὐρανισκόφωνα κ.τ.λ. ἔθηκε βάσιν, τῆς δὲ ὑποδιαίρ. αὐτῶν εἰς ψιλὰ κ.τ.λ. οὐχί. Ἐπειτα λέγει ὅτι τὰ οὐρανισκόφωνα και τὰ χειλόφωνα και τὰ ὀδοντόφωνα λέγονται ὁμόφωνα!

Κανῶν. Συλλαβὴ λέγεται ἡ ἐκφώνησις μιᾶς ἢ περισσοτέρων ὁμοῦ ἀπλῶν φωνῶν· ὡς *αι, θρω, θνησκ, η*.

Κρίσις. Κατὰ τὸν κ. Μοσχίδην, συνεπαινοῦντος και τοῦ μουσολήπτου κ. Κασιμάτη, αἱ φωναὶ *β, γ, δ, σ, πρ, κρ, βλ, σρ, κ.τ.λ.* ἀποτελοῦσι συλλαβὴν!

Κανῶν. Τὸ *μ* και *ν* λέγονται **καὶ** ἔνρινα, διότι κατὰ τὴν προφορὰν **των** συνοδεύονται ὑπὸ ἤχου τινὸς **ἐκ τῆς ῥίνος**.

Κρίσις. Δῆλα δὴ ὁ ἤχος συνοδεύει αὐτὰ **δύρων** ἐκ τῆς ῥίνος τουτέστι **ῥινουλκῶν!**

Κανῶν. Ἡ λέξις, ἣτις σύγκειται ἐκ μιᾶς συλλαβῆς καλεῖται μονοσύλλαβος, ἡ δὲ ἐκ δύο δισύλλαβος, ἡ δὲ ἐκ τριῶν τρισύλλαβος, ἡ δὲ ἐκ τεσσάρων πολυσύλλαβος.

Κρίσις. Ὁ κανὼν οὗτος διδάσκει ὅτι αἱ μονοσύλλαβοι λέξεις σύγκειται ἐκ μιᾶς συλλαβῆς, και τὰ τρία εἶναι τρία μόνον, οὐχὶ δὲ πολλά. Εἶναι δὲ συντεταγμένος ὧδε· « Ἡ λέξις ἣτις σύγκειται... καλεῖται, ἡ δὲ (λέξις) ἐκ δύο (καλεῖται)».

Κανῶν. Συλλαβισμὸς λέγεται ἡ κανονικὴ διαίρεσις μιᾶς λέξεως εἰς τὰς συλλαβὰς τῆς. Γίνεται δὲ κατὰ τοὺς ἐξῆς κανόνας.

Κρίσις. Τὸ μὲν κανονικὴ εἶναι περιττόν, τὸ δὲ μιᾶς λέξεως εἶναι ξενισμὸς, τὸ δὲ εἰς τὰς συλλαβὰς τῆς εἶναι χυδαῖον, ἡ δὲ σύνταξις τοῦ «γίνεται κατὰ τοὺς ἐξῆς κανόνας» εἶναι σόλοικος, διότι λείπει τὸ ὑποκείμενον.

Κανῶν. Τὰ σύνθετα ἐκ προθέσεων ἢ ἄλλων μορίων χωρίζονται εἰς τὰ μέρη των· ἐκτὸς ὅταν γίνηται ἐκθλιψίς· ὡς *πα-ρέχω, κα-τ' ἔμοῦ*.

Κρίσις. Κατὰ τὸν συγγραφέα μόνον εἰς τὰς ἐκ προθέσεων ἢ ἄλλων μορίων συνθέτους λέξεις συμβαίνουσι τὰ ἀνωτέρω, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὰς ἄλλας συνθέτους λέξεις· ὡς φιλό-τιμος, Σοφο-κλῆς, μελανό-πτερος, μελα-νεῖμων κ.τ.λ. !

Κανών. Τόνοι καλοῦνται τὰ σημεῖα, τὰ ὅποια τίθενται ἐπὶ τῆς συλλαβῆς τῆς λέξεως, ἥτις προφέρεται δυνατώτερον ἀπὸ τὰς ἄλλας.

Κρίσις. Κατὰ τὸν κ. συγγραφέα αἱ μονοσύλλαβοι λέξεις δὲν ἔχουσι τόνον.

Κανών. Ἡ ὀξεῖα τίθεται ἐπὶ τῆς ληγούσης, παραληγ. καὶ προπαραληγούσης· ἡ δὲ λέξις ὀνομάζεται ὀξύτονος, παροξύτονος καὶ προπαροξύτονος.

Κρίσις. Κατὰ τὴν φράσιν τοῦ κανόνος αἱ αὐταὶ λέξεις ὀνομάζονται ἀδιαφόρως ὀξύτονοι, παροξύτονοι καὶ προπαροξύτονοι.

Κανών. Ἡ βαρεῖα τίθεται μόνον ἐπὶ τῆς ληγούσης, ὅταν ἡ λέξις δὲν ἔχη **κατόπιν τῆς** στίξιν τινά. . . ὡς ὁ ἀνὴρ οὗτός ἐστι **καλός**, ἐὰν **πρόττη** ἀγαθά.

Κρίσις. Πόσον καλὴ εἶναι ἡ φράσις *πρόττειν ἀγαθά!* πόσῳ δὲ καλλίων ἢ ἔννοια τοῦ ὅλου παραδείγματος διδάσκοντος ὅτι τὸ εὖ ποιεῖν ποιεῖ τινὰ καλόν, *ὠραῖον!*

Κανών. Βαρύτονος λέγεται ἡ λέξις, ἥτις δὲν τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης.

Κρίσις. Ἀτόπως προέταξε τὴν λέξιν βαρύτονος, τὸ πρῶτον νῦν γινομένου λόγου περὶ τοῦ πράγματος· τούτου δὲ ἔνεκα ἔπρεπε νὰ προτάξῃ τὴν ὀρίζουσαν ἔννοιαν, οὐχὶ δὲ τὴν ὀριστέαν.

Κανών. Πᾶσα βραχεῖα συλλαβὴ τονιζομένη δέχεται ὀξεῖαν.

Κρίσις. Ἀφόρητος εἶναι ἡ ὑπὲρ τὴν ἀνάγκην παρατηρουμένη ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ προσωποποιία· ὡς τὸ *δέχεται, λαμβάνει, ἐκτείνει, αἰξάνει* κ.τ.λ. περὶ ἀψύχων λεγόμενα.

Κανών. Πᾶσα λέξις εἰς *αυ, ευ, ου* λήγουσα, ἐὰν τονίζεται, δέχεται περισπωμένην.

Κρίσις. Πῶς εἶναι δυνατὸν λέξις νὰ λήγῃ εἰς *αυ ευ ου*; Ἐπειτα αἱ λέξεις *ὅπου, ἄνευ* λήγουσιν ἢ μὲν εἰς *ου* ἢ δὲ εἰς *ευ* καὶ τονίζονται, δὲν περισπῶνται δ' ὁμοῦς κατὰ τὸν κανόνα.

Κανών. Δέκα μονοσύλλαβοι λέξεις δὲν ἔχουσι τόνον, εἶναι δὲ αὐταὶ αἱ ὀπόμεναι· 4 ἄρθρα κ.τ.λ. Ἐκ τούτων τονίζεται τὸ οὐ, ὅταν μετ' αὐτὸ ὑπάρχη στίξις· ὡς ναὶ ἢ οὐ ;

Κρίσις. Πλεισταχοῦ τοῦ βιβλίου τούτου καὶ ἐνταῦθα ἡ στίξις τῶν κώλων ἔχει πλημμυλῶς. Ἐν τῷ τέλει τοῦ α' κώλου τοῦ ἀνωτέρω κανόνος ἔπρεπε νὰ τεθῆ ἄνω στιγμή καὶ οὐχὶ κόμμα. Πλὴν δὲ τούτου ὁ κ. Μοσχίδης, ἐν ᾧ διδάσκει τὰ περὶ τοῦ τονισμοῦ τοῦ οὐ, αὐτὸς οὗτος δὲν τηρεῖ τὰ ἑαυτοῦ διδάγματα μὴ τονίζων τὸ οὐ ἐπομένης στίξεως· οὕτω δὲ καθίσταται χαλκὸς ἡχῶν καὶ κύμβαλον ἀλαλάζον, ἀληθεύει δὲ ἐν αὐτῷ καὶ ἡ κοινὴ παροιμία· «Δάσκαλε ποῦ δίδασκες». Πρὸς δὲ τούτοις διδάσκει ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα ἔχει τέσσαρα ἄρθρα, ἐν ᾧ ἓν μόνον ἔχει.

Κανών. Αἱ δίφθογγοι αὖ καὶ οἱ δὲν λογίζονται βραχεῖαι . . . καὶ εἰς τὰ ἐπιρρήματα· ὡς ἰσθμοῖ, Πειραιοῖ, χαμαί.

Κρίσις. Ὁ κ. συγγραφεὺς ἡμαρτημένως λέγει ὅτι τὸ αὖ τοῦ χαμαί εἶναι μακρόν.

Κανών. Ὑπάρχουσι λέξεις τινὲς μονοσύλλαβοι, αἵτινες πολλάκις τὸν τόνον τῶν . . . Τοῦτο λέγεται ἐγκλισις τόνου.

Κρίσις. Ἐν ᾧ λέγει, ὅτι μόνον αἱ μονοσύλλαβοι λέξεις ἐγκλινονται, ἐν τοῖς παραδείγμασι καταλέγει πλείστας δυσλλάβους, ὧν τινες εἶναι ποιητικά· ὡς σφωέ, σφωῖν, εἰμί, φημί, ποθί, ποθέν, ποτέ κ.τ.λ. Ὁ δὲ ὅλος κανὼν περιέχει ἐννέα στίχους. Ἀφόρητον δὲ εἶναι τὸ χαμαίζηλον τῆς φράσεως τὸν τόνον τῶν.

Κανών. Αἱ ἐγκλιτ. λέξεις, ἐὰν ἢ προηγ. λέξις εἶναι. . . ἄτνος, ἀναβιβάζουσι τὸν τόνον τῶν εἰς τὴν λήγουσα. ἐκείνης ὡς ὀξείαν ὡς οὔτε.

Κρίσις. Ὁ κ. συγγραφεὺς λέγει «ὅτι αἱ ἐγκλιτ. ἀναβιβάζουσι τὸν τόνον τῶν εἰς τὴν λήγ. ἐκείνης», ὡσεὶ πολλαὶ ἐγκλιτικά εἶνα κοινὸν τόνον ἔχουσαι ἀνεβιβάζον αὐτὸν εἰς τὴν λήγουσαν μιᾶς λέξεως. Ἐπειτα πῶς λέγει εἰς τὴν **λήγουσαν** τῶν μονοσυλλάβων, ἐν ᾧ αὐταὶ μίαν μόνην συλλαβὴν ἔχουσι ; Ἄγνοεῖ, φαίνεται, ὅτι ἡ ἔννοια λήγουσα εἶναι σχετικὴ καὶ οὐχὶ ἀπόλυτος.

Κανών. Ἡ ἐγκλιτικὴ λέξις, ἐὰν ἢ προηγούμε. εἶναι παροξύτ.

ἀποβάλλει μὲν τὸν τόνον **της**, ἐὰν εἶναι μονοσύλλαβος. τὸν φυλάττει δέ, **ἐὰν** εἶναι δισύλλαβος.

Κρίσις. Εἶδετέ ποτε ἀπειροκαλώτερον λόγον; Εἶδετέ ποτε κανόνα ἐκ δύο στίχων περιέχοντα τρεῖς ὑποθετ. προτάσεις; Ἴδου πως ὁ αὐτὸς κανὼν ἔχει ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Γραμματικῇ. «Ἄν ἡ προηγουμ. λέξις εἶναι παροξύτ., ὁ τόνος τῆς μὲν μονοσυλλάβου ἐγκλιτ. ἀποβάλλεται, τῆς δὲ δισυλλάβου φυλάττεται».

Κανὼν. Ἐγκλισις τόνου δὲν γίνεται, ὅταν μεταξὺ τῆς προηγουμένης καὶ τοῦ ἐγκλιτικοῦ ὑπάρχη κόμμα ἢ γίνηται ἐκθλιψις.

Κρίσις. Ὁ κανὼν οὗτος εἶναι ἐν πᾶσι φρικαλέος. Λέγει ὅταν μεταξὺ τῆς προηγουμ. καὶ τοῦ ἐγκλιτ. ὑπάρχη κόμμα, ὅπερ ἐσφαλμένον, ἀντὶ νὰ εἴπη «αἱ ἐγκλιτικαὶ αἱ ἀπαντῶσαι μεταξὺ δύο στίξεων»: ἀλλὰ τοῦτο ἀληθεύει μόνον περὶ τοῦ φημί. Ἐπειτα δὲν ἀναφέρει α') τοὺς τύπους τοῦ φημί, ὅταν ἀπαντῶσι μεθ' ὑποστιγμὴν ἢ μετὰ λεξίν ἐκθλιβεῖσαν· β') πάσας τὰς ἐγκλιτικὰς ἐπὶ ἀντιθέσεως καὶ ἐμφάσεως τιθεμένας· γ') τὴν ἀόριστον ἀντωνυμίαν τίς μετὰ στίξιν ἀπαντῶσαν· δ') τὰς προσωπικὰς ἀντωνυμίας μετὰ πρόθεσιν ἀπαντῶσας. Τί δέ, πρὸς Θεοῦ, σημαίνει ἡ φράσις «ὅταν μεταξὺ τῆς προηγουμένης καὶ τοῦ ἐγκλιτικοῦ γίνηται ἐκθλιψις;»

Κανὼν. Πρὸς ἀποφυγὴν τῆς χασμωδίας οἱ ἀρχαῖοι (οἱ ἐπὶ Ὀμήρου;) ΕΙΧΟΝ **διάφορα πάθη φωννέντων.**

Κρίσις. Πρὸς θεῶν καὶ δαιμόνων ἀπάντων, τί σημαίνει ἡ φράσις οἱ ἀρχαῖοι εἶχον πάθη φωννέντων; Μέχρι τοῦδε οὐδὲν πάθος εἶχον τὰ γράμματα, ὧς Μοσχίδη καὶ Κασιμάτη· **ὑμεῖς** μετεδώκατε εἰς αὐτὰ τὴν Ζουλουλανδικὴν **πανῶλην.**

Κανὼν. Ἐκθλιψις γίνεται καὶ **ἐν τῇ αὐτῇ** λέξει, **ἐὰν τύχη** νὰ εἶναι σύνθετος.

Κρίσις. Οἱ γινώσκοντες τὸν σκοπὸν τῆς σπουδῆς τῆς ἀρχαίας Ἑλλην. γλώσσης θὰ ὁμολογήσωσι μετ' ἐμοῦ ὅτι ὁ κανὼν οὗτος εἶναι πολλῶ χείρων τῶν σολοικισμοῦς καὶ βαρβαρισμοῦς περιεχόντων καὶ ψευδῆ διδασκόντων· διότι ἐκεῖνοι μὲν τοιοῦτοι ὄντες δὲν προάγουσι τὸν μαθητὴν εἰς γνώσεις πραγμάτων, οὗτος δέ, ὡς καὶ οἱ αὐτῶ ὅμοιοι, στρεβλοὶ τὴν τε διάνοιαν καὶ τὸ τοῦ καλοῦ συναίσθημα.

Κανών. Ἐὰν ἡ δευτέρα λέξις ἐκ τῶν συγκιρνωμένων ἄρχεται ἀπὸ φωνήεντος δασυνομένου, τὸ ψιλόν, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει πρὸ τῆς ἐκ τῆς κράσεως προελθούσης συλλαβῆς, μετατρέπεται εἰς τὸ ἀντίστοιχον δασύ· ὡς *θοῖμάτιον* (=τὸ ἱμάτιον), *χῶπως* (=καὶ ὄπως).

Κρίσις. Ἐν τοῖς εἰρημένοις ὑπάρχει ὁ αὐτὸς στρόμβος καὶ ἡ αὐτὴ δίνη, ἥτις παρατηρεῖται καὶ ἐν τῇ φράσει τῆς ἐκθέσεως τοῦ κ. Κασιμάτη. Πόσον ἐν πᾶσι συμφωνοῦσιν οἱ ἄνθρωποι οὗτοι! Οὐχὶ τὰ παιδία τῆς πρώτης τάξεως, ἀλλ' οὐδ' αὐτὸς ὁ σατανᾶς δύναται νὰ νοήσῃ καὶ τοῦτον τὸν κανόνα καὶ ἄλλους πλείστους ὁμοιοτάτους αὐτῶ,

Ἴδου δὲ τέλος πάντων τί λέγει ὁ κανὼν οὗτος. Ἐκ τῆς κράσεως τοῦ ἄρθρου τὸ μετὰ τῆς λέξεως *ἱμάτιον* προῆλθε πρῶτον ἡ λέξις *τοιμάτιον*! τὸ δὲ ψιλόν, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει πρὸ τῆς ἐκ τῆς κράσεως προελθούσης συλλαβῆς (!) γίνεται δασύ· *θοῖμάτιον*.

Ἐν τῷ περὶ κράσεως κεφαλαίῳ δὲν λέγει κατὰ τί διαφέρει ἡ κρᾶσις τῆς συναρέσεως, οὐδὲ περὶ τοῦ σημείου τῆς κράσεως. Ὡσαύτως οὐδὲν λέγει περὶ τοῦ πνεύματος τοῦ ἀναφορικοῦ καὶ τῶν ἄλλων κεραννυμένων λέξεων.

Κανών. Ἐὰν γίνῃ κρᾶσις ἄρθρου ἀπὸ φωνήεντος **ἀρχομένου** (ὁ ἦ).

Κρίσις. Τὸ ἄρθρον ὁ, λέξις τουτέστιν ἐξ ἐνὸς μόνου φωνήεντος ἀποτελουμένη, ὁ κ. συγγραφεὺς λέγει ὅτι **ἄρχεται** ἀπὸ φωνήεντος.

Κανών. Πρὸς θεραπείαν προσέει (!) τῆς χασμωδίας οἱ ἀρχαῖοι εἶχον καὶ τὰ εὐφωνικὰ γράμματα ν, ς, κ τιθέμενα **ἐν τῷ τέλει** τῶν λέξεων πρὸ ἐπιφερομένου φωνήεντος.

Κρίσις. Ὅλους τόμους θὰ περιελάμβανον τὰ σφάλματα τοῦ βιβλίου τούτου, ἐὰν ἠλέγχομεν πάντα. Τοῦ δὲ ὄχλου τούτου θὰ ἀπαλλάξωσιν ἡμᾶς οἱ κ. σχολάρχαι καὶ ἐλληνοδιδάσκαλοι, οἵτινες θὰ ὁμολογήσωσι μεθ' ἡμῶν τὴν ἀλήθειαν ταύτην, εὐθὺς ὡς ἀγνώσωσι τὸ βιβλίον τοῦτο. Αἱ φράσεις «πρὸς θεραπείαν προσέει», καὶ «οἱ ἀρχαῖοι εἶχον», καὶ «τιθέμενα ἐν τῷ τέλει» εἶναι φράσεις λογίου ἀνδρὸς ἢ βαλανηφάγου; εἶναι φράσεις ἀνθρώπου τοῦ εἰκοστοῦ μ. Χ. αἰῶνος ἢ τραγλοδύτου;

Κανών. Τὸ (εὐφωνικόν) ν λαμβάνουσιν αἱ δοτικαὶ πληθυντικά.

Κρίσις. Κατὰ τὸν κ. συγγραφέα πᾶσα δοτικὴ πληθυντικὴ πτώσις λαμβάνει εὐφωv. ν ἐπομένου φωνήεντος.

Κανών. Ἐκτὸς δὲ τῶν ἄνω σημείων ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα τινά, δι' ὧν σημειοῦνται ἄλλα **περιστάσεις**.

Κρίσις. Ὁ κανὼν οὗτος εἶναι ἀναγεγραμμένος ἐν τῷ κεφαλαίῳ, ὅπερ ἐπιγράφεται «περὶ στίξεως». Ἐστὼ δὲ καὶ τοῦτο δεῖγμα τῆς θαυμασίας κατατάξεως τῆς ὕλης τοῦ βιβλίου, ἦν μάλιστα ἐνεκωμίασε καὶ ἐξύμνησεν ὁ usque ad miraculum doctus Κοσμάς Κασσιμάτης. Ἐξ αὐτοῦ δὲ μανθάνομεν ὅτι ἡ ἔκθλιψις καὶ ἡ ἀφαίρεσις καὶ ἡ κρᾶσις κ.τ.λ. εἶναι **περιστάσεις**.

Κανών. Τὰ ἀποσιωπητικά (...), τὰ ὁποῖα **δημιοῦμεν**, ὅταν δὲν θέλωμεν νὰ εἴπωμεν, ὅσα **εἶχομεν σκοπὸν νὰ εἴπωμεν**.

Κρίσις. Κατὰ τὸν κανόνα τοῦτον διὰ τῶν ἀποσιωπητικῶν σημειοῦμεν αὐτὰ τὰ ἀποσιωπητικά! Πότε δὲ σημειοῦμεν ταῦτα; ὅταν δὲν θέλωμεν νὰ εἴπωμεν, ὅσα εἶχομεν σκοπὸν νὰ εἴπωμεν! δῆλα δὲ εἶχομεν μὲν σκοπὸν νὰ εἴπωμεν αὐτά, ἀλλ' αἰφνιδιὸν τι κώλυμα ἀνεχαίτισεν ἡμᾶς. Κατὰ τί ἄρα ὁ κ. Μοσχίδης τοιαῦτα λέγων ὑπολείπεται τοῦ κ. Κασσιμάτη; δὲν εἶναι ὁμοιότατος αὐτῷ λέγοντι «πάντα παρ' ἐλπίδα ἀμφισβητήσοντα ἐρωτῶμεν»;

Κανών. Αἱ λέξεις, τὰς ὁποίας μεταχειρίζομεθα ὅταν ὁμιλῶμεν ἢ γράφωμεν, εἶναι ἀναρίθμητοι.

Κρίσις. Κατὰ τὸν κ. Μοσχίδην αἱ λέξεις λόγου τινὸς ἢ συγγράμματος δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀριθμηθῶσι!

Κανών. Κύρια λέγονται ἐκεῖνα τὰ οὐσιαστικά διὰ τῶν ὁποίων δηλοῦμεν ἐν πρόσωπον ἢ ἐν πράγμα, ὡς Πλάτων, Ἑλλάς.

Κρίσις. Τοσοῦτον ἔμπειρος τῆς φιλοσοφίας εἶναι ὁ κ. Μοσχίδης, ὥστε νομίζει ὅτι τὸ ὄνομα, ὅπερ σημαίνει ἐν ζῶν, δὲν εἶναι κύριον τὰ ὀνόματα λ.χ. Βουκέφαλος (ἵππος), Ἡρα, Ἐκτωρ, Φλόξ, Στικτὴ (ὀνόματα κυνῶν) δὲν εἶναι κύρια, ἀλλὰ προσηγορικά!

Κανών. Ἄρθρα λέγονται αἱ μονοσύλλαβοι λέξεις ὁ, ἦ, τὸ, αἰτί-

νες τίθενται πρὸ τῶν ὀνομάτων καὶ καθιστῶσιν αὐτὰ γνωστὰ καὶ ὀρισμένα.

Κρίσις. Κατὰ τὸν κ. συγγραφέα τὸ ἄρθρον καὶ τὸ ἀγνωστότατον τῶν ὄντων (ὁ κ. Μ. λέγει τῶν ὀνομάτων πρὸς τοῖς ἄλλοις) καθιστᾷ γνωστόν. Ὅποση ἀληθῶς ἡ δύναμις τοῦ ἄρθρου, καὶ ἡμεῖς ἠγνοοῦμεν μέχρι τοῦδε αὐτήν !

Κανὼν. Ἐκ τῶν δέκα μερῶν τοῦ λόγου τὰ μὲν. . . λέγονται κλιτὰ ὡς μεταβαλλόμενα εἰς τὴν κατάληξίν των, τὰ δὲ τελευταῖα τέσσαρα. . . ἀκλιτα, ὡς μὴ μεταβάλλοντα τὴν κατάληξίν των.

Κρίσις. Οἷα ποικιλία φράσεως καὶ διανοίας καὶ συναισθήματος !

Κανὼν. Τὸ ἄρθρον κλητ. δὲν ἔχει. Πολλάκις ὅμως ἡ κλητικὴ τῶν ὀνομάτων λαμβάνει τὸ κλητ. ἐπιφών. ὦ, ὅπερ διὰ τοῦτο κλητικὸν καλεῖται.

Κρίσις. Πολλάκις λαμβάνει τὸ κλητικόν, ὅπερ διὰ τοῦτο καλεῖται κλητικόν !

Κανὼν. Τὰ πτωτικὰ ἔχουσι καὶ ἄλλους διαφορούς τύπους διὰ νὰ ἐκφράζωσι τὸ γένος καὶ τὸν ἀριθμὸν.

Κρίσις. Κατὰ τὸν κύριον συγγραφέα τὸ γένος καὶ ὁ ἀριθμὸς δηλοῦνται οὐχὶ διὰ τῶν αὐτῶν τύπων, δι' ὧν καὶ αἱ ἄλλαι σχέσεις, ἀλλὰ δι' ἄλλων ἰδίων τύπων !

Κανὼν. Ῥίζα λέγεται ἡ ἐξ ἀρχῆς τεθεῖσα μονοσύλλαβος καὶ βραχεῖα βάσις τῆς λέξεως. . . καὶ ἥτις οὐδεμίαν μεταβολὴν ἐπιδέχεται.

Κρίσις. Κατὰ τὸν κ. Μοσχίδην τὸ ἀλειφ-, ἀλοιφ-, ἀλιφ-, ἀμειβ-, ἀμοιβ- εἶναι μονοσύλλαβα, βραχεῖα καὶ οὐδεμίαν μεταβολὴν ἐπιδέχονται !

Κανὼν. Θέμα λέγεται τὸ μὴ μεταβαλλόμενον μέρος τοῦ κλιτοῦ ἐν τῇ κλίσει καὶ γινόμενον ἐκ τῆς ρίζης ἢ δι' ἐκτάσεως φωνηέντων ἢ διὰ προσλήψεως γραμμάτων.

Κρίσις. Τὸ θέμα φλογ- τοῦ φλόξ, τὸ βλεβ- τοῦ φλέψ, τὸ βηχ- τοῦ βῆξ ἐκ τίνος ρίζης, ἢ δι' ἐκτάσεως τίνος φωνήεντος, ἢ διὰ προσλήψεως τίνων γραμμάτων γίνονται ;

Κανὼν. Τὸ τελευταῖον γράμμα τοῦ θέματος λέγεται χαρακτήρ. ὡς δοτηρ- τὸ ρ εἶναι χαρακτήρ.

Κρίσις. Ὁ κ. Μ., ἐν ᾧ ἀνωτέρω ποιεῖται ἀδιακρίτως λόγον περὶ θέματος καὶ ρίζης, ἀτόπως οὕτω συγκαταμιγνύων πτωτικά μετὰ ῥημάτων, κατόπιν διὰ τοῦ σολοίκως συντεταγμένου τούτου κανόνος ποιεῖται λόγον μόνον περὶ τοῦ χαρακτῆρος τῶν πτωτικῶν.

Κανῶν. Προτάσσεται ἡ κλίσις τοῦ ἄρθρου, διότι τοῦτο συνοδεύει τὰ ὀνόματα εἰς τὴν κλίσιν των.

Κρίσις. Τὰ ἀνωτέρω εἶναι ἀναγεγραμμένα οὐχὶ ὡς σημειώσεις, ἀλλ' ὡς κανῶν· διότι ὁ κ. Μοσχίδης ἀγνοεῖ τί εἶναι κανῶν. Τὸ δὲ ἄγροικον τῆς ἐκφράσεως καὶ τούτων καὶ παντὸς τοῦ περιεχομένου τοῦ βιβλίου τούτου εἶναι προφανές τῷ ἀναγινώσκοντι.

Τοσαύτην δ' ἔχει γνῶσιν τοῦ θέματος καὶ τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῶν καταλήξεων τῶν πτωτικῶν ὁ κ. συγγρ., ὥστε τὰ τέλη ας, ης, ος, ον κτλ. ὀνομάζει καταλήξεις. Κατὰ δὲ τὰ διδάγματα αὐτοῦ τῶν πτωτικῶν χαρά, τιμή, λόγος, σοφός, θέμα εἶναι τὸ χαρ-, τιμ- λογ-, σοφ-!

Κανῶν. . . Ἐχουσι δὲ τὴν κλητ. εἰς α τὰ εἰς τῆς, πῆς, τὰ ἔθνικα, καὶ τὰ σύνθετα ἐκ τοῦ πωλῶ, τρίβω, μετρῶ, ἄρχω, ὠνοῦμαι, λατρεύω κ.τ.λ. ἦτοι τὰ ἔχοντα τὸ θ' συνθετικὸν ῥῆμα.

Κρίσις. Τὰ εἰς πῆς ποιητικὰ ὄντα εἶναι ἅμα καὶ σύνθετα καὶ δὲν ἔπρεπε νὰ ἀποτελεῶσιν ἰδίαν τάξιν. Ἐπειτα, ἀφ' οὗ λέγει «τὰ ἔχοντα τὸ θ' συνθ. ῥῆμα», διὰ τί προτάσσει τῆς φράσεως ταύτης πολλὰ ῥήματα, ἅτινα ἔπρεπε νὰ ἐπιτάξῃ ὡς παραδείγματα; Διὰ τί δὲ ἀντιφάσκων λέγει ἐν τοῖς παραδείγμασιν, ὅτι ἡ κλητ. τοῦ στρατιοδικῆς εἶναι ᾧ στρατιοδικῆ;

Κανῶν. Ἡ αἰτιατ. καὶ κλητ. τοῦ ἐνικοῦ τῶν πρωτοκλίτων ἔχει καὶ τὸν χρόνον καὶ τὸν τόνον τῆς ὀνομαστικῆς.

Κρίσις. Ἡ φράσις καὶ τὸν χρόνον παρέλκει, τὸ δὲ τῆς ὀνομαστικῆς εἶναι ἑλλιπές, διότι δὲν δηλοῦται τίνος ὀνομαστικῆς.

Κανῶν. Ἡ ὀνομαστ. τοῦ πληθ. τῶν θηλ. τῶν μὲν οὐσιαστ. ὁμοτονεῖ τῇ ἐν. ὀνομαστ., τῶν δὲ ἐπιθέτων τῇ πληθ. ὀνομ. τῶν ἄρσ., ἐὰν ταῦτα ἔχωσι τὸ ἄρσ. δευτερόκλιτον· ἐὰν δὲ τριτοκλ. εἶναι (ἀλλαγὴ ἐκφράσεως!), συμφωνοῦσι (ὑποκ. τοῦ συμφωνοῦσι εἶναι **ἡ ὀνομαστική!**) μὲ τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ τοῦ

ιδίου γένους· ὡς ἡ μέλισσα αἰ μέλισσαι, ἡ δικαία αἰ δίκαιαι, ἡ ταχεῖα αἰ ταχεῖαι.

Κρίσις. Ἀνέγραψε κανόνα καὶ μέγιστον καὶ ἀπειρόκαλον καὶ σόλοι-
κον μόνον περὶ τοῦ τονισμοῦ τῆς πληθ. ὄνομ. τῶν θηλυκῶν, ἐν ᾧ
διὰ συντομωτάτου ἡδύνατο νὰ περιλάβῃ πάσας τὰς πτώσεις παντὸς
γένους καὶ ἀριθμοῦ, ὡς ἡμεῖς ἐν τῇ ἡμετ. γραμματ. τοῦτο ποιοῦ-
μεν. «Ἡ ἐν τῇ ἐν. ὄνομ. τοῦ ἄρσ. τονιζομένη συλλαβὴ φυλάττει
τὸν τόνον καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις πτώσεσι παντὸς γένους καὶ ἀριθ., ἄν
μὴ κωλύῃ ὁ χρόνος τῆς ληγούσης».

Τὸ δὲ περὶ τῆς ποσότητος τῆς ληγούσης τῶν πρωτοκλ. κεφά-
λαιον ἐπιγράφει ἀπλῶς διὰ τῆς λέξεως Χρόνος!

Κανῶν. Ἐὰς τῆς α' κλίσεως καὶ τὸ α τοῦ δυϊκοῦ εἶναι πάν-
τοτε μακρόν.

Κρίσις. Πλὴν τοῦ σολοικισμοῦ, ὃν περιέχει ὁ κανὼν οὗτος, δὲν
δηλοῖ τί μέρος τοῦ πτωτικοῦ εἶναι τὸ ας καὶ τὸ α.

Κανῶν. Ἐχουσι τὸ α τῆς ἐν. ὄνομ. μακρόν τὰ εἰς σα παροξύτ.
οὔσιαστ. ὡς χρῶα, πόα.

Κρίσις. Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ γραμματ. τοῦ πεζοῦ Ἀττικοῦ
λόγου τὰ περὶ τοῦ χρόνου τῶν συλλαβῶν διδάσκει χάριν τοῦ τονι-
σμοῦ τῶν λέξεων. Ὁ δὲ κ. συγγραφεὺς εἰς τίνα ἀνάγκην ὑπηρετεῖ,
λέγων ὅτι τὸ χρῶα ἔχει τὸ α μακρόν; Οἱ τοιοῦτοι κανόνες εἶναι
περιττοί, κ. Κασιμάτη.

Κανῶν. Ἡ πρώτη κλίσις ἔχει ὀνόματα ἄρσ. καὶ θηλυκ.
μόνον. Καὶ τὰ μὲν ἄρσ. λήγουσιν εἰς ας καὶ ης, τὰ δὲ θηλ.
εἰς α καὶ η.

Κρίσις. Ὁ κανὼν οὗτος εἶναι πολλαχῶς ἡμαρτημένος· διότι λέγει
α') μὲν ἔχει ἀντὶ τοῦ περιέχει β') δὲ ὅτι ἡ α' κλίσις ἔχει ὀνό-
ματα μόνον, ἐν ᾧ περιέχει καὶ τὸ ἄρθρον καὶ ἀντωνυμίας καὶ
μετοχάς γ') ὅτι τὰ ἄρσ. λήγ. εἰς ας καὶ ης καὶ τὰ θηλ. εἰς α καὶ
η, ὡσεὶ τὰ τε ἄρσ. καὶ τὰ θηλ. εἶχον ἅμα δύο καταλήξεις· πρὸς
δὲ τούτοις, διότι δὲν λέγει ἐν τίνι πτώσει λήγουσιν οὕτω.

Ἡμαρτημένως ὁ κ. συγγρ. λέγει πρὸς τούτοις ὅτι τὸ ληκτικὸν
α τοῦ χύτῳ (Ἰων. χύτρη) καὶ τοῦ Χιῶ εἶναι βραχύ.

Κανών. Ἡ ἐν. κλητ. τῶν ἀρσ. καὶ θηλ. εἶναι ὁμοία τῇ ἐνικῇ ὀνομ. ἀττικῶς· ὡς ὦ λόγε καὶ ὦ λόγος.

Κρίσις. Κατὰ τὸν κ. συγγραφέα ἡ ἐν. κλητ. τῶν εἰς ος παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς λήγει μόνον εἰς ος!

Ὁ κ. συγγραφεὺς ἀναγράφει καὶ τύπους ὦ πλοῦ, ὦ πλώ, ὦ πλοῖ, ὦ χρυσσοῦς, ὦ χρυσοῖ, ὦ ὄστουν κ.τ.λ. μὴ ἀπαντῶντες παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς.

Κανών. Συναيروῦνται τὸ αα εἰς α (μνάα-ᾶ), τὸ εα εἰς η (συκέα-ῆ), καὶ ὅταν προηγῆται φωνῆεν ἢ ρ εἰς α (ἐρεέα-ᾶ, ἀργυρέα-ᾶ). Τὰ δὲ α, ε, ο πρὸ μακρῶν φωνηέντων καὶ διφθόγγων ἐξαφανίζονται· ὡς ἀπλόη-ῆ, ἀπλόα-ᾶ, συκέα-ᾶ, μναῶν-ῶν, ἀπλόαις-αῖς.

Κανών. Συναيروῦνται τὸ εο καὶ οο εἰς ου (ὄστουν, πλοῦς)· τὸ εα καὶ οα εἰς α (ὄστᾶ, ἀπλᾶ)· τὸ δὲ ε καὶ ο πρὸ τῶν μακρῶν φων. καὶ τῶν διφθόγγων ἐξαφανίζονται.

Κανών. Ὀνόματα φωνηεντόληκτα ὀλοπαθῆ· ταῦτα τὴν συναίρεσιν πάσχ. ἐντὸς τοῦ θέματος ὡς ἐξῆς· τὸ αω καὶ αο εἰς ω. Τὸ αοι εἰς οι. Τὸ αἶ εἰς αἶ. Τὸ οἶ εἰς οι. Τὸ οει καὶ οε εἰς ου. Τὸ ηεις εἰς ης καὶ τὸ ηε εἰς η. Τὸ εω εἰς ω καὶ τὸ εο εἰς ου. Τὸ οω εἰς ω καὶ τὸ οο εἰς ου.

Κρίσις. Τί πρῶτον, τί ἔπειτα, τί δ' ὑστάτιον τῶν κανόνων τούτων νὰ καταλέξωμεν; Ὁ κ. Μ. τῶν τριῶν τούτων κανόνων τὸν μὲν α' ἀναφέρει εἰς τὰ συνηρ. τῆς α' κλίσεως, τὸν δὲ β' εἰς τὰ τῆς τῆς β', τὸν δὲ γ' εἰς τὰ συνηρημ. ὀλοπαθῆ τῆς γ' κλίσεως· περὶ δὲ τῆς συναίρ. τῶν ὀλιγοπαθῶν συνηρ. αὐτῆς οὐδὲ γρῦ λέγει. Καὶ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ καὶ τῷ β' κανόνι λέγει ὅτι τὸ ε καὶ ο πρὸ τῶν μακρ. φων. καὶ διφθόγγων ἐξαφανίζονται, ἐν δὲ τῷ γ' ἀπλῶς ὅτι τὸ εω καὶ οω συναίρ. εἰς ω. Ἀντιφάσων προσέτι λέγει ὅτι τὸ ε τοῦ συκέα-ῆ, Ἐρμέας-ῆς μετὰ τοῦ α συναίρ. εἰς ῆ. Οὐδὲν δὲ λέγει περὶ τῆς συναίρέσεως τοῦ εε καὶ εἶ. Δὲν λέγει πρὸς τούτῳ α') διὰ τί τοῦ μὲν εω τοῦ ποιῶν συναίρ. τοῦ δὲ βασιλέως οὐχί· β') διὰ τί τὸ οα τοῦ μὲν ἀπλόα συναίρ. εἰς α τοῦ δὲ ἡχόα εἰς ω· γ') διὰ τί τὸ εα τοῦ μὲν ὄστέα συναίρ. εἰς α τοῦ δὲ γένεα εἰς η· δ') διὰ τί τὸ μὲν εα τοῦ ὄρεα συναίρ. εἰς η τοῦ δὲ

ἀργυρέα εἰς α' ε') διὰ τί τὸ εα τοῦ μὲν γένεα συναίρ., τοῦ δὲ ἡδέα, ἡμίσεια δὲν συναίρ.· ζ') διὰ τί τὸ εα τοῦ νέα, ἐννέα, βασιλέα δὲν συναίρ.· ζ') διὰ τί τὸ εο τοῦ μὲν δστέον συναίρ., τοῦ δὲ ταχέος δὲν συναίρ.· η') διὰ τί τὸ εοι τοῦ μὲν δστέον συναίρ., τοῦ δὲ ἡδέοιν, βασιλέοιν, πολέοιν δὲν συναίρ.· θ') διὰ τί τὸ αο τοῦ ἄσπλος, ἀόρατος κ.τ.λ. δὲν συναίρειται· ι') διὰ τί τὸ εο τοῦ θεός, νέος δὲν συναίρειται· ια') διὰ τί τὸ αο τοῦ γραός κ.τ.λ. δὲν συναίρειται· ιβ') διὰ τί τὸ αε τοῦ γραε, γραεσ δὲν συναίρειται· ιγ') διὰ τί τὸ αω τοῦ γραῶν, ραῶν κ.τ.λ. δὲν συναίρειται· ιδ') διὰ τί τὸ οο, οἶ, οε τοῦ βοός, βοῖ, βόες δὲν συναίρειται· ιε') διὰ τί τοῦ κρέας τὸ εα δὲν συναίρειται· ις') διὰ τί τὸ εο τοῦ χρέος δὲν συναίρειται· ιζ') διὰ τί τὸ αει τοῦ μὲν τιμᾶς συναίρειται α τοῦ δὲ τιμᾶν εἰς α' ιη') διὰ τί τὸ οει τοῦ μὲν δηλοῖς συναίρειται εἰς οἰ, τοῦ δὲ πλακοῦς, δηλοῦν εἰς ου καὶ πλείστ' ἄλλα.

Κανῶν. Ὡς ἐκ τοῦ χαρακτηῆρος των δὲ τὰ τριτόκλιτα διαιροῦνται εἰς ἀφωνόληκτα, ὑγρόληκτα, σιγμόληκτα καὶ φωνηεντόληκτα.

Κρίσις. Ἐνταῦθα ὁ κ. συγγραφεὺς ποιεῖται διαίρεσιν ὀρμώμενος ἀτόπως ἐκ δύο βάσεων.

Κανῶν. Τὴν δὲ ὀνομαστικὴν τοῦ ἐν. σχηματίζουσι (τὰ τριτόκλιτα) ὡς ἐξῆς: Τὰ μὲν ἀρσ. καὶ θηλ. ἀφωνόληκτα, σιγμόλ. καὶ φωνηεντόλ. λαμβάνουσιν εἰς τὸ θέμα τὴν κοινὴν κατάλ. τῆς γ' κλίσεως σ καὶ πάσχουσι τὰς ἀπαιτουμένας μεταβολὰς κ.τ.λ.

Κρίσις. Κατὰ τὸν κανόνα τοῦτον τὰ ἀφωνόληκτα γέρον, λέων, δράκων κ.τ.λ. λέγων, γράφων καὶ πᾶσαι αἱ ἄλλαι αἰ εἰς ων μετοχαὶ ἔχουσι κατάλ. σ ἐν τῇ ἐν. ὀνομαστικῇ! προσέτι δὲ καὶ τὰ φωνηεντόλ. ἡχώ, Σαφρώ, Ἐρατώ, Κλειῶ κ.τ.λ!

Κανῶν. Τὰ δὲ ἀρσενικά καὶ θηλ. ὑγρόληκτα (ὁ συγγραφεὺς τὰ ἐνρινόληκτα κατατάσσει εἰς τὰ ὑγρόληκτα) πρὸς ἀποφυγὴν τῆς κακοφωνίας ἀντὶ τῆς προσλήψ. τοῦ σ εἰς τὸ θέμα ἐκτείνουσι τὸ προηγούμεν. φωνῆεν· ὡς ποιμένε ποιμῆν κ.τ.λ.

Κρίσις. Κατὰ τὸν κανόνα τοῦτον τὸ πρὸ τοῦ χαρακτηῆρος φωνῆεν τοῦ ἀγών, μῆν, κρατήρ, κώδων, Κόνων κ.τ.λ. ἐν τῇ ἐν. ὀνομ.

ἐξετάθη πρὸς ἀποφυγὴν τῆς κακοφωνίας! ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις πτώσεσι διὰ τί εἶναι μακρόν; Κατὰ τὸν αὐτὸν κανόνα τὸ *δελφίς*, *ἀκίς*, *Σαλαμίς*, *οἷς* κ.τ.λ. δὲν ἔπρεπε νὰ ἔχωσι τὴν κατάλ. *ς*!

Κανὼν. Καταλήξεις γ' κλίσεως. Ἐν. ὄνομ. *ς* ἢ ἔκτασις.

Κρίσις. Ὁ κ. συγγραφεὺς ἡμαρτημένως λέγει ταῦτα· διότι τὰ πτωτικά *κῶδων*, *μῆν*, *Κόνων*, *σπλήν*, *χῆν* κ.τ.λ. οὔτε *ς* λαμβάνουσιν, οὔτε ἐκτείνουσι τὸ πρὸ τοῦ χαρακτ. φωνῆεν.

Περὶ τῆς ἐν. κλητικῆς πάντων τῶν τριτοκλίτων **οὐδὲ μίαν λέξιν** εἶπεν ὁ κ. συγγραφεὺς, ὡσεὶ μὴ εἶχε τὴν πτώσιν ταύτην ἢ Ἀττικὴ διάλεκτος! Ἐν δὲ ταῖς παρατηρήσεσι ταῖς περὶ τῶν ἀφωνολήκτων ὁ κ. Μοσχίδης, οὐ τῆς γραμματικῆς τὴν τῆς ὕλης μάλιστα κατὰταξιν ἀπεθαύμασεν ὁ κ. Κασσιμάτης, γράφει τὰ ἐξῆς:

Κανὼν. Ὅταν δὲ πρὸ τοῦ *ς* ἀποβάλλεται μόνον *ν* ἢ μόνον ὀδοντόφωνον, ἔκτασις δὲν γίνεται· ὡς *πατρίδ-σι πατρίσιν*. Ἐξαιροῦνται δὲ τὰ *ἐν-ς—εἷς*, *κτέν-ς—κτεῖς*, *τάλαν-ς—τάλας*, *μέλαν-ς—μέλας*, *πόδ-ς—πούς* καὶ αἱ εἰς ὡς ὅτις **ἀρσενικαὶ** μετοχαί.

Κρίσις. Ὁ κ. Μοσχίδης, ὁ πλουτίσας τὸν αὐτοῦ ζωολογικὸν κῆπον καὶ δι' ἀρσενικῶν μετοχῶν, τὸ *κτεῖς*, *εἷς*, *τάλας* καὶ *μέλας* κατατάσσει εἰς τὰ **ἀφωνόληκτα**.

Ἐν ταῖς αὐταῖς δὲ παρατηρήσεσι ταῖς περὶ τῶν ἀφωνολήκτων πτωτ. τῆς γ' κλίσεως ἀμέσως πρὸ τοῦ περὶ ὑγρολήκτων ὀνομάτων κεφαλαίου λέγει καὶ τὰ ἐξῆς:

Κανὼν. Ὅταν πρὸ τοῦ *ς* ἀποβάλληται *ν* μετὰ ὀδοντοφώνου τότε τὰ προηγούμενα (τίνος;) βραχ. φωνήεντα ἐκτείν. ἀναπληρωματ. ὡς *τιθέντις τιθείς*, *σπένδ-σομαι σπείσομαι* κ.τ.λ.

Κρίσις. Ὁ τῆς κατατάξεως εὐρετῆς ἐν ταῖς εἰρημ. παρατηρήσεσιν ἀναγράφει καὶ τὴν ἀναπληρ. ἔκτασιν τοῦ μέλλοντος τοῦ ῥήμ. *σπένδομαι*, λέγων ἅμα ὅτι τὸ *ε* τοῦ *σπενδ-* ἐξετάθη, διότι ἀπεβλήθη πρὸ τοῦ *σ* τὸ *ν*!

Κανὼν. Ὅταν δὲ πρὸ τοῦ *ς* ἀποβάλλεται μόνον *ν*. . . ἔκτασις δὲν γίνεται.

Κρίσις. Πᾶν τὸναντίον συμβαίνει· ἀεῖποτε δηλ. γίνεται ἔκτασις ἀποβαλλομένου τοῦ *ν* πρὸ τοῦ *ς*.

Κανών. Τοῦ πατέρος — πατρός, τῆς μητέρος — μητρός, τῶ γένει — γένει, τὰ γέρα — γέρα, οἱ αἱ ἐλάσσονες — ἐλάσσους, τοὺς τὰς ἐλάσσονας — ἐλάσσους, ὧ ἐλάσσονες — ἐλάσσους, τὰ ἐλάσσονα — ἐλάσσω, ὧ ἐλάσσονα — ἐλάσσω.

Κρίσις. Ὁ κ. συγγραφεὺς ἡμαρτημένως λέγει ἐλάσσονας — ἐλάσσους ἄνευ μεσολαβήσεως τοῦ καὶ κατὰ τὸ πατέρος — πατρός· διότι τῶν μὲν ἄλλων ἀπαντᾷ μόνον ὁ συνηρημένος τύπος, τῶν δὲ εἰς ἰων συγκριτικῶν ἀμφοτέροι.

Κανών. Σημ. β'. Ταῦτα (τὰ συγκοπτόμενα) ἐν τῇ γεν. τοῦ ἐν. καὶ τῇ δοτικῇ (μόνον;) συγκόπτουσι τὸ ε τοῦ θέματος. Τὸ ἀνὴρ ὅμως συγκόπτει τοῦτο ἐν πάσαις ταῖς πλάσεσι τῶν ἀριθμῶν (!) καὶ παρενθέτει (ποῦ;) χάριν εὐφωνίας δ.

Κρίσις. Τὸ ἀνὴρ, ὅπερ **παρενθέτει** τὸ δ κατὰ τὸν κ. συγγραφεῖα, ἐν τῇ κλητικῇ πρέπει νὰ ἔχη τὸν τύπον ἄνρ.

Κανών. Σημ. α'. Τούτων (τῶν σιγμολήκτων) τὰ μὲν ἀρσενικὰ καὶ θηλ. λαμβάνοντα τὴν κατάληξιν σ εἰς τὸ θέμα ἀποβάλλουσι τὸν χαρακτήρα σ καὶ ἐκτείνουσι τὸ ε εἰς η' ὡς ἀληθῆσ-σ—ὀ, ἢ ἀληθῆς. Τὰ δὲ οὐδέτερα, ἐὰν μὲν εἶναι ἐπίθετα, φυλάττουσι τὸ θέμα ἀμετάβλητον· ὡς ἀληθῆσ—τὸ ἀληθῆς· ἐὰν δὲ εἶναι οὐσιαστικά τρέπουσι τὸ ε εἰς ο' ὡς γένεσ—γένος.

Κρίσις. Κανὼν ἀληθῶς ἔξω φρενῶν εἶναι ὁ εἰρημένος. Ὁ κ. Μ. λέγει, ὅτι τὰ ἀρσ. καὶ θηλ. λαμβάνοντα (ἐν ᾧ λαμβάνουσι) τὸ σ ἀποβάλλουσι τὸν χαρακτήρα, δῆλα δὲ λαμβάνουσι καὶ ἀποβάλ. συγχρόνως καὶ μάλιστα ἀποβάλ. τὸ α' καὶ οὐχὶ τὸ β' σ· διότι ἄλλως ἢ ἀνταλλαγὴ θὰ ἦτο περιττή. Τὰ δὲ οὐδέτερα, ἐὰν εἶναι ἐπίθετα (ἐὰν δῆλα δὲ ἀντιληθῶσι τοῦτο!) τρέπουσι τὸ ε (ποῖον ε;) εἰς ο. Ἐπειτα πῶς γινώσκει ὅτι τὰ ἀρσεν. καὶ θηλ. ἐκτείνουσι τὸ πρὸ τοῦ χαρακτ. φωνῆν καὶ δὲν ἔχουσιν αὐτὸ ἀρχῆθεν μακρόν;

Ἡμαρτημένως ὡσαύτως λέγει ὡ ἀληθῆς καὶ ἐν ἐρωτήσει ἀληθες· διότι τὸ ἀληθῆς προπαροξύνεται οὐχὶ ἐν ἀπλῇ ἐρωτήσει, ἀλλ' ἐν εἰρωνικῇ.

Κανών. Τὸ ὄφελος... καὶ τὸ σέβας ἀπαντῶσι μόνον κατ' ὄνομ. καὶ αἰτιατ. τοῦ ἐνικοῦ.

Κρίσις. Τὸ μὲν ὄφελος ἀπαντᾷ μόνον καθ' ἐν. ὀνομαστικὴν, τὸ δὲ σέβας εἶναι ποιητικόν.

Κανών. Ὀνόματα φωνηεντόληκτα ὀλοπαθῆ· Ξενοφῶν, ἔαρ, Θραῖ, οἷς, πλακοῦς, φωνήεις, τιμῶν, ποιῶν, δηλῶν.

Κρίσις. Ἄκουσον, ἄκουσον! Τῶν ἀνωτέρω ἐννέα ὀνομάτων, ἅτινα ὁ κ. Μ. κατατάσσει εἰς τὰ φωνηεντόληκτα, **μόνον ἐν** εἶναι τοιοῦτον, τὰ δὲ λοιπὰ **πάντα** εἶναι **συμφωνόληκτα**.

Κανών. Τὰ μονοσύλλαβα ἐν τῇ ὀνομαστικῇ (τίνι;) ὀξύνονται ὡς μῆν, θήρ, χεῖρ. Ὅσα ὁμοῦς συναίρουσται ἢ ἐκτείνουσι τὸ φωνῆεν (ποιόν;) περισπῶνται· ὡς πάις—παῖς, παντός—πᾶς κ.τ.λ.

Κρίσις. Ἀλλά, κ. Μοσχίδη, τὸ ὦν, σιάς, δούς, δύς, γνούς, φύς, σής, πούς καὶ πλείστα ἄλλα ἐκτείνουσι τὸ φωνῆεν ἐν τῇ ἐν. ὀνομ., ἀλλ' ὁμοῦς δὲν περισπῶνται.

Κανών. Τὰ οὐδέτερα ἔχουσι τρεῖς πτώσεις ὁμοίας κ.τ.λ.

Κρίσις. Ὁ κ. Μ. δὲν λέγει ἡμῖν πόσον ὁμοίας, πολὺ ἢ ὀλίγον.

Κανών. Αἱ καταλήξεις τῶν πλαγίων πτώσεων ι, α, ας τῆς γ' κλίσεως **ἄνευ συναιρέσεως** εἶναι βραχεῖαι κ.τ.λ.

Κρίσις. Ὁ κ. Μοσχίδης, (ὅστις πολλὰς δεκάδας κανόνων παρέλαβεν ἐκ τῆς ἐμῆς γραμματικῆς καὶ ἐστρέβλωσεν αὐτούς, τὸ μὲν ἐξ ἀγνοίας, τὸ δὲ ὅπως συγκαλύψῃ τὴν κλοπὴν), ἀντὶ μὲν τοῦ «ἂν μὴ προέρχωνται ἐκ συναιρέσεως» τῆς ἐμῆς γραμματικῆς ἀντικατέστησε τὸ ἀνόητον «ἄνευ συναιρέσεως», ἀντὶ δὲ τοῦ «αἱ καταλήξεις ι, α, ας» τὸ «αἱ καταλήξεις τῶν πλαγίων πτώσεων ι, α, ας», προσθεῖς τὴν λέξιν *πλαγίων* ἄνευ λόγου, γνωστοῦ ὄντος ὅτι καταλήξεις ι, α, ας ὀρθῆς πτώσεως δὲν ὑπάρχουσι.

Ὁ κ. Κασιματομοσχίδης βαρβαρίζων εἰσάγει τοὺς ἀδοκίμους ἢ ἀνυπάρκτους τύπους *πήχες, πόλεε, ἡδέε, ἄστее, βασιλέε, οἰς, υἰέε, υἰέα, υἰοῖν, αἰ κλεις, τὰς κλεις, ἐγγέλυε, ἐγγελύου, πρέσβεως* (γεν. τοῦ πρεσβευτῆς) *πρέσβει, πρέσβее, πρεσβέοιν, τὸ πυρῶ, ἦτορα, νάπυα, ἦρ, αἰθέρες* καὶ πλείστους ἄλλους.

Κανών. Τὰ εἰς ὅς σύνθετα καὶ τὰ εἰς ὠρ, ορ εἶναι *δικαιάληκτα*.

Κρίσις. Ἡμαρτημένα ταῦτα· διότι τὰ μὲν εἰς ὅς σύνθετα δὲν

εἶναι πάντα δικατάληκτα, τὰ δὲ εἰς ὠρ εἶναι μονοκατάληκτα.
Πρὸς τούτοις δὲν ἐμνημονεύθησαν τὰ εἰς ὅς παρασύνθετα.

Κανῶν. Τὰ εἰς -έτης εἶναι δικατάληκτα· ὡς ὁ καὶ ἡ ἐξέτης
τὸ ἔξετες.

Κρίσις. Κατὰ τοῦτο ἔπρεπε νὰ εἴπη καὶ τὰ εἰς ληθής, ὡς ἀλη-
λῆς, τὰ εἰς μελής, ὡς ἐπιμελής, τὰ εἰς τυχής, ὡς δυστυχής κ.τ.λ.

Κανῶν. Συγκριτικὸν λέγεται τὸ ἐπίθετον ἐὰν σημαίνῃ τὴν
ποιότητα εἰς ἀνώτερον βαθμὸν **παρ' ἄλλο τι**.

Κρίσις. Τοῦτο ἀναγεγράφθω ἄνευ σχολίων.

Κανῶν. Ὑπερθ. λέγεται τὸ ἐπίθ. ἐὰν σημαίνῃ τὴν ποιότη. ἢ
ιδιότητα εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν ἢ ἀπλῶς ἢ ὅλων τῶν ὁμοει-
δῶν (τίνων;)

Κρίσις. Ὁ κ. συγγραφεὺς συντάσσει τὸν ἀνωτέρω λόγον ὧδε :
«Ἐὰν σημαίνῃ τὴν ποιότη. εἰς ἀνώτατον βαθμὸν ὅλων (ὀλοκλή-
ρων) τῶν ὁμοειδῶν» !

Κανῶν. Καταλήξεις παραθετικά εἶναι **αἱ** τερος-τατος, ιων-
ιστος, προσαρτώμεναι εἰς τὸ θέμα τῶν ἐπιθέτων.

Κρίσις. Ἡ φράσις «αἱ καταλήξεις εἶναι αἱ . . . προσαρτώμε-
ναι» εἶναι ἄκυρος καὶ ὀλοικός καὶ ἀνόητος.

Κανῶν. Εἰς ὀτερος ὀτατος ἢ ὀτερος ὀτατος λήγουσι τὰ εἰς ὅς
ἐπίθετα . . . Κατὰ ταῦτα δὲ καὶ . . . τὸ ἐπιλήσμων, τὸ ὅποιον
κάμνει ἐπιλησμότερος κ.τ.λ.

Κρίσις. Κατὰ τὸν κ. Μ. πρέπει νὰ λέγωμεν σοφώτερος, σοφο-
ῶτατος, καὶ ὅτι τὸ ἐπιλήσμων **κάμνει**.

Κανῶν. Αἱ καταλήξεις ιων ιστος προστίθενται ὁμαλῶς μὲν εἰς
τὰ (οὕτω γράφει αἰεὶ ὁ κ. Μ.) ἡδύς, ταχύς, αἰσχροός, ἐχθρός, ἀνω-
μάλως δὲ εἰς **τὰ** ἀγαθός κ.τ.λ.

Κρίσις. Κατὰ τὸν κ. Μ. πρέπει νὰ λέγωμεν ἡδυίων, ταχυίων,
αἰσχροίων, ἐχθροίων, ἀγαθοίων ἀγάθοιστος.

Κανῶν. Ἀριθμητ. λέγονται, ὅσα (πτηνά;) σημαίνουσι ἀριθμὸν.

Κρίσις. Ποῖον εἶναι τὸ οὐσιαστικόν, ὅπερ διορίζεται ὑπὸ τοῦ
ὅσα, κ. Μοσχίδη;

Κανῶν. Τὰ τακτικὰ σημαίνουσι τάξιν καὶ ἀκολουθίαν.

Κρίσις. Τίνος τὴν τάξιν σημαίνουνσι ;

Κανών. Τὰ πολλαπλασιαστικά σημαίνουνσι ποσάκις τι ἔμπεριέχει ἄλλο τι κ.τ.λ.

Κρίσις. Κατὰ τὸν κ. Μ. τὸ διπλῆ χλαῖνα λ. χ. σημαίνει ὅτι ἡ ἑτέρα χλαῖνα **περιέχεται εἰς τὴν ἑτέραν δις!**

Κανών. Τὰ διανεμητικά σημαίνουνσι διανομὴν.

Κρίσις. Τίνος διανομὴν σημαίνουνσι, κ. Μοσχιδοκασιμάτη, γαιῶν ἢ κερδῶν ; Εἰς ἴσα δὲ ποσὰ ἢ ἄνισα ;

Κανών. Ὑπάρχουσι δὲ ἐξ τούτων, ἅτινα λήγουσιν εἰς -ύς -ύος, **τὰ τριτύς, τετρατύς κ.τ.λ.**

Κρίσις. Μόνον οὕτω λήγουσι ταῦτα, κ. Μοσχίδη ; Τί δὲ σημαίνουνσι τὰ οὕτω λήγοντα ; τὸ τετρατύς λ.χ. σημαίνει ὅ,τι καὶ τὸ τετράς ;

Κανών. Αἱ προσ. ἄντων. λέγονται οὕτω, διότι παριστῶσι τὰ τοῦ διαλόγου πρόσωπα.

Κανών. Κατὰ τὸν κ. συγγραφέα μόνον ἐν τῷ **διαλόγῳ** μεταχειριζόμεθα τὸ ἐγώ, σύ, ἡμεῖς, ὑμεῖς κ.τ.λ. ὥστε, ἂν εἰπωμεν «σύ, Κασιμάτη, κυροῖς ταῦτα» ; τοῦτο κατὰ τὸν κ. Μοσχίδην καὶ τὸν κ. Κασιμάτην εἶναι **διάλογος**.

Πρωτοτυπώτατα δὲ καὶ θαυμασιώτατα φραζόμενος φράζει ὧδε· ἐμοῦ καὶ μου, ἐμοὶ καὶ μοι, ἐμὲ καὶ με. Σοῦ καὶ σου, σοὶ καὶ σοι, σὲ καὶ σε. Οὗ καὶ οὗ, οἷ καὶ οἷ, εἰ καὶ εἰ.

Ἄλλ' ὁ κ. Μ., ἵνα ἦτο ἀχόλουθος ἑαυτῷ, ἔπρεπε νὰ διδάσκη τὰ αὐτὰ καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἐγκλιτικῶν π.χ. εἰμὶ καὶ εἶμι, φημί καὶ φημι, ποῦ καὶ που, τίς καὶ τις πῶς καὶ πως κ.τ.λ.

Κανών. (Ἄκουσον, ἄκουσον). Αἱ κτητικαὶ ἄντωνυμίαι λέγονται οὕτω, διότι σημαίνουνσι τοὺς κτήτορας καὶ τὰ **κτήματα**.

Κρίσις. Ἐν τῷ παραδείγματι ὁ ἐμός πατήρ τίνα εἶναι τὰ κτήματα, ἅτινα σημαίνει ἡ ἄντων. ἐμός, κ. συγγραφεῦ τῆς μόνης ὑπὸ τοῦ μούσαις συζῶντος κ. Κασιμάτη ἐγκριθείσης γραμματικῆς ; Ἄλλ' ὁ κ. Μ. ἀνακρούων πρῶμην εὐθύς κατωτέρω ἀναγράφει τὰς ἀξιομιμήτους φράσεις· Ἐκ τοῦ ἐνικοῦ σημαίνουσαι ἓνα κτήτορα (ἔπονται τὰ παραδειγμ.). Ἐκ τοῦ Δυϊκοῦ σημαίνουσαι δύο

κτῆτορας (ἔπονται τὰ παραδ.). Ἐκ τοῦ πληθ. σημαίνουσαι πολλοὺς κτῆτορας (ἔπονται τὰ παραδείγματα) » !

Κανών. Ἡ ὀριστικὴ καὶ διασταλτικὴ ἢ ἐπαναληπτικὴ λέγεται οὕτω, διότι ὀρίζει ἢ διαστέλλει τὸ οὐσιαστικὸν εἰς τὸ ὅποῖον ἀναφέρεται· ὡς αὐτὸς ὁ Σωκράτης ἦλθε καὶ **οὐχι** ἄλλος (!).

Κρίσις. Ἡ ἀκρίβειά τοῦ παραδείγματος ἀμιλλᾶται πρὸς τὸ ὀρθοεπὲς καὶ τὸ κάλλος αὐτοῦ.

Κανών. Αἱ αὐτοπαθεῖς λέγονται οὕτως, ὡς σημαίνουσαι αὐτοπάθειαν, ἥτοι ὅτι αὐτὸς ὁ ἐνεργῶν πάσχει.

Κρίσις. Ταῦτα εἶναι Ἑλληνικὰ ἢ Μογγολικά ;

Κανών. Ἀντωνυμίαι τινές, ἐπειδὴ παριστῶσιν ὄν τι ἐκ δύο ἢ ἐκ πολλῶν ὁμοειδῶν λέγονται ἐπιμεριστικά· ὡς *πότερος, ἕτερος, ἐκάτερος, ἕκαστος, ἄλλος* κ.τ.λ.

Κρίσις. Κατὰ τὰ εἰρημένα, τὰ Κασιματεῖφ δόγματι κυρωθέντα, τὸ ἐκάτερος μαθητῆς, ἕκαστος μαθητῆς, ἄλλος μαθητῆς σημαίνουσιν ὅτι τὸ ὄν, ὁ μαθητῆς, σύγγεεται εἰς δύο, ἐκ πολλῶν μαθητῶν (horror). Ἄξια δὲ σημειώσεως εἶναι τὸ μὲν ἢ φράσις «παριστῶσιν ὄν τι... ἐκ πολλῶν» ἢ ἄνευ μετοχῆς ἐξενεχθεῖσα, τὸ δὲ ὅτι ὁ συγγραφεὺς δὲν ἀναγράφει πάσας τὰς ἀντωνυμίας ταύτας, ἀλλὰ τινὰς μόνον αὐτῶν ἐπιλέγων «καὶ τὰ λοιπά», τὰ λοιπὰ δὴλα δὴ ἀντωνυμίαι. Ἡμεῖς δὲ ἐρωτῶμεν τὸν κ. Κασιμάτην· Ἄρκει ἢ ἀστραγαλωτῆ ῥάβδος πρὸς σωφρονισμὸν τοῦ τῶν τοιοῦτων αἰτίου;

Κανών. Τοιαῦτα εἶναι καὶ τὰ δεικτικά (ζῶα;) τοσοῦτο καὶ τοσοῦτον, τοιοῦτο καὶ τοιοῦτον κ.τ.λ.

Κανών. Ἡ ἀλληλοπαθής, καθὼς καὶ ἡ αὐτοπαθής ἔχει κ.τ.λ.

Κρίσις. Μία μόνη εἶναι ἡ αὐτοπαθής ἀντωνυμία, κ. συγγραφεῦ, τῆς ὑπὸ Κασιμάτη ὑμνηθείσης γραμματικῆς ;

Κανών. Ἡ ἐρωτηματικὴ τίς, τί διαφέρει τῆς ἀορίστου τίς, τί, διότι αὕτη (τίς νομίζετε; ἢ **ἐρωτηματικὴ !**) τονίζεται ἐπὶ τῆς παραληγούσης, ἐν ᾧ ἐκείνη (ἢ **ἀόριστος !**) τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης κ.τ.λ.

Κρίσις. Ἄλλὰ πῶς ἢ ἐν. ὄνομ. τοῦ ἀρσ. καὶ θηλ. καὶ ἡ ἐν. ὄνομ. καὶ αἰτιατ. τοῦ οὐδετέρου τῆς ἐρωτηματικῆς τονίζεται ἐπὶ

παραληγούσης μὴ οὔσης; πῶς δὲ οἱ αὐτοὶ τύποι τῆς ἀορίστου τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης, ἄλλης συλλαβῆς μὴ οὔσης;

Ὁ κ. Μ. κεφάλαιόν τι ἐπιγράφει ὧδε: «Παρατηρήσεις ἐφ' ὄλων (ὀλοκλήρων δηλ.) τῶν ἀντωνυμιῶν α' αἰ προσωπικαί». Δῆλα δὴ τὸ αἰ προσωπικαί ἐκφέρει ὡς διορισμὸν τοῦ «ἐφ' ὄλων τῶν ἀντωνυμιῶν». Πλὴν δὲ τούτων, τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν καταγινώσκει καὶ ἀδιακρίσιαν· διότι λέγει ὅτι «δὲν διακρίνουσι γένος».

Κανῶν. Διάθεσις εἶναι ἡ ιδιότης τοῦ ῥήματος, καθ' ἣν τοῦτο φανερώσει τὴν ἐνέργειαν, τὸ πάθος, τὴν ΜΕΣΟΤΗΤΑ ἢ τὴν **κατάστασιν** τοῦ ὑποκειμένου.

Κρίσις. Ὁ κανὼν οὗτος, τὸ μεγαλοπρεπέστατον μνημεῖον τῆς διανοίας τοῦ τε βραβεύσαντος καὶ τοῦ βεβραβευμένου, ἔστω ἄνευ σχολίων.

Κανῶν. Καὶ μεταβατικὸν μὲν εἶναι (τὸ ῥῆμα), ὅταν **δεικνύη** . . . ἀμετάβατον δέ, ὅταν **δεικνύη**.

Κρίσις. Ὁ κ. συγγραφεὺς τὰ ῥήματα μετέβαλεν εἰς δείκτας τοῦ βαθμοῦ τῆς ἐπιστομοσύνης τῆς τε ἑαυτοῦ καὶ τῆς τοῦ βραβεύσαντος. Πῶς ὁ κ. Μοσχίδης ὁ ἐν πᾶσιν ὁμοιότατος τῷ κ. Κασιμάτῃ, ἐν τῇ ἐφευρέσει νὰ ὑπολειφθῇ αὐτοῦ τοῦ σὺν ταῖς βάσεσι καὶ τὸ **στενόμετρον** ἐφευρόντος;

Κανῶν. Χρόνοι εἶναι οἱ τύποι δι' ὧν ἐκφράζεται ὁ χρόνος, καθ' ὃν ΓΙΝΕΤΑΙ ἡ διάθεσις **τοῦ ῥήματος**.

Κρίσις. Καὶ οὗτος ἔστω ἄνευ σχολίων.

Κανῶν. Οἱ χρόνοι ἐκτὸς τοῦ ἐνεστ. καὶ παρατ. ἔχουσι καὶ δευτέρους τύπους, αἵτινες ὅμως **δὲν διαφέρουσι τῶν πρώτων κατὰ τὴν σημασίαν**.

Κρίσις. Κατὰ τὸν κ. Μοσχίδην, συνέπαινον ἔχοντα τὸν κ. Κασιμάτην, οὐδὲν διαφέρει τὴν σημασίαν τὸ **ἔφουσα** τοῦ **ἔφυν** καὶ τὸ **ἔδουσα** τοῦ **ἔδυν** καὶ τὸ **ἔστησα** τοῦ **ἔστην** καὶ τὸ **πέφαγκα** τοῦ **πέφηνα** καὶ τὸ **πέπεικα** τοῦ **πέποιθα** καὶ τὸ **πέπραχα** τοῦ **πέπραγα** καὶ τὸ **ὀλώλεκα** τοῦ **ὀλώλα** καὶ ἄλλα ἄλλων.

Κανών. Ἐγκλίσεις εἶναι οἱ διάφοροι τρόποι, καθ' οὓς ἐκφράζεται ἡ διάθεσις τοῦ ὑποκειμένου, καὶ εἶναι 4.

Κρίσις. Κατὰ τὸν κ. Μ. αἱ ἐγκλίσεις δὲν εἶναι τύποι τοῦ ῥήματος, ἀλλὰ **τρόποι**. Πόσον δὲ καλὴ εἶναι ἡ ἔκφρασις εἶναι καὶ εἶναι

Κανών. Συζυγία εἶναι ἡ κλίσις τοῦ ῥήματος. . . Εἶναι δὲ **τοιαῦται** (δηλ. συζυγίαι) δύο κ.τ.λ.

Κανών. Τὰ ῥήματα ὡς καὶ τὰ ὀνόματα διαίρουνται **ὡς ἐκ τοῦ χαρακτήρός των** εἰς φωνηεντόληκτα, ἀφωνόληκτα καὶ **ὕγρόληκτα**.

Κρίσις. Τοσαύτην γνῶσιν τῆς λογικῆς διαιρέσεως ἔχει ὁ κ. Κασιμάτης, ὥστε τὰ γράμματα διαιρεῖ εἰς ἄφωνα, φωνήεντα καὶ ὕγρᾶ.

Κανών. Τὰ ῥήματα **εἰς τοὺς χρόνους των** ἐκτὸς τοῦ ἐνεστώτος καὶ μέλλοντος ἢ λαμβάνουσι κ.τ.λ.

Κρίσις. Αἱ ἀνωτέρω φράσεις εἶναι φράσεις ἀνδρὸς λογίου διδάσκοντος τὴν ἀρχαίαν Ἑλλην. γλῶσσαν ἢ ὀπωροπώλου; Ποῦ ἠκούσθη ποτὲ ἡ γραμματικὴ, ἡ τὴν καλλίστην γλῶσσαν διδάσκουσα, αὐτὴ νὰ εἶναι ἐξ ἀρχῆς μέχρι τέλους εἰδεχθὲς παράδειγμα ἀπειροκαλίας καὶ βαρβαρότητος καὶ ἀγροικίας καὶ βαναυσότητος;

Κανών. Τὰ ῥήματα, ὡς καὶ τὰ ὀνόματα, ἔχουσι **ρίζαν, θέμα καὶ κατάληξιν**.

Κρίσις. Αἱ ἀντωνυμίαι καὶ αἱ μετοχαὶ δὲν ἔχουσι ταῦτα, κ. συγγραφεῦ;

Κανών. Τὰ δὲ ἀπὸ βλ ἢ γλ διαφοροῦνται (ἐν τῷ ἀναδιπλασιασμῷ).

Κρίσις. Ἡμαρτημένος ὁ κανὼν οὗτος· διότι τὸ μὲν γλύφομαι ἔχει παρακείμενον μόνον ἐγλυμμαι, τὸ δὲ βλασιάνω ὑπερσ. μόνον ἐβλαστήκειν. Ἐν δὲ τῇ Ἀττικῇ διαλέκτῳ μόνον τὰ δύο ταῦτα ῥήματα ἐκ τῶν ἀπὸ βλ καὶ γλ ἀρχομένων ἀπαντῶσιν ἐν συντελικῷ χρόνῳ.

Κανών. Τὰ ἐκ προθέσεων σύνθετα καὶ παρασύνθετα (τίνα;) **αὐξάνουσιν ἔσωθεν**.

Κρίσις. Τὸ ἐκ προθέσεων παρέλκει, κ. Μοσχίδη· διότι πάντα τὰ σύνθετα ῥήματα εἶναι σύνθετα μόνον ἐκ προθέσεων. Τὰ δὲ

ρήματα δὲν αὐξάνουσι, ἀλλ' αὐξάνονται. Τὸ δὲ ἐγγυῶ καὶ ἐναντιοῦμαι αὐξάνονται μόνον ἐξῶθεν.

Κανὼν. Δεύτεροι χρόνοι. Μέλ. β' **φανῶ, εἰς, εἶ** κτλ. Παρ. β' **λέλοιπα, ας, ε** κ.τ.λ. Ἀόριστος β' **ἔκρινα, ας, ε** κ.τ.λ.

Κρίσις. Κατὰ τὸν κ. συγγραφέα ὁ **φανῶ, ὁ λέλοιπα** καὶ ὁ **ἔκρινα** εἶναι β' χρόνοι! Ἀλλὰ τίνες οἱ πρῶτοι; ἴσως ὁ φάνσω, ὁ λέλουφα καὶ ὁ ἔκρισα, οὗ ἡ ἀλήθεια ἀμιλλᾶται πρὸς τὴν τῆς κρίσεως τῶν γραμματικῶν.

Κανὼν. Τὰ ἐξ ἄλλων λέξεων **σύνθετα** αὐξάνουσι καὶ ἀναδιπλασιάζονται ὡς ἀπλᾶ· ὡς οἰκο-δομῶ ἄκοδόμουν ἄκοδόμηκα, μυθο-λογῶ ἐμυθολόγουν μεμυθολόγηκα.

Κρίσις. Κατὰ τὴν μουσολήπτον ξυνωρίδα α') ὑπάρχουσι ῥήματα σύνθετα καὶ ἐξ **ἄλλων** (πλὴν τῶν προθέσεων) λέξεων· β') τὰ ῥήματα **αὐξάνουσι**· γ') εἶναι σύνθετα τὸ μὲν οἰκοδομῶ ἐκ τοῦ **οἶκος** καὶ **δομέω ῶ**, τὸ δὲ μυθολογῶ ἐκ τοῦ **μῦθος** καὶ **λογέω ῶ**.

Τοσαύτην δὲ γῶσιν τῶν καταλήξεων τοῦ ῥήματος ἔχει ὁ κ. συγγραφεύς, ὥστε ὀνομάζει καταλήξεις τὰ ἐξῆς· *σον, σάτω, κῶς ἴσθι, σων, σουσα, σον, κῶς ἐσόμενος, κυῖα ἐσομένη, (κυῖα ἐσομένη εἶναι κατάληξις!), μμαι, ξαι, κται, γμεθα, χατε καὶ γμένοι, ψο, φθω, ξο, χθω, χθωσαν, φθωσαν, νθον, νθην, σμεθα, νθε, σμένοι, ξομαι, ξει, ξεται, ξεσθον, ξεσθον, ξόμεθα, ξεσθε, ξονται, καὶ πλεῖστα ἄλλα τέρατα.*

Πολλοὶ τῶν κανόνων τῆς γραμματικῆς τοῦ κ. Μ., οὓς ὁ κ. Κασιμάτης ἀποθαυμάζει διὰ τὴν βραχύτητα, εἰπὼν τὸ ἀμίμητον ἐκεῖνο, ὅτι ἡ κατάταξις **κατέστησεν** αὐτοὺς βραχεῖς καὶ ὀλίγας τὰς ἐξαίρεσεις **ἔχοντας**, ἀπαρτίζονται ἐξ ὀκτώ, ἑννέα, δέκα, ἑνδεκα μέχρι δέκα καὶ τεσσάρων στίχων, καταλαμβάνουσι δηλ. ἕκαστος ἡμίσειαν σελίδα!

Κανὼν. Τὸ οὐδέτ. τῆς ἐνεργητ. μετοχῆς τονίζεται ὅπου καὶ τὸ ἀρσενικόν· ὡς ὁ ἐνεργῶν τὸ ἐνεργόν, ὁ λελοιπὸς τὸ λελοιπός.

Κρίσις. Ποῦ ἠθέλετε νὰ τονισθῇ τὸ λελοιπός καὶ τὸ ἐνεργόν, κύριε συγγραφεύ;

Κανών. Ὁ ἐνεργ. ἄορ. θ' ἀπλοῦς . . . τονίζεται . . .

Κρίσις. Κατὰ τὸ ὁ μαθητῆς ἐπιμελής (!) τιμᾶται.

Κανών. Τὰ ἀπαρέμ. εἰς ναι . . . Τὰ ἀπαρέμ. εἰς σθαι τονίζονται . . .

Κρίσις. Ὁ κ. Κ. ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ ἤρθε μόνον ἕξ κανόνας οὐχὶ ἡμαρτημένους, ἀλλὰ περιττούς!

Κανών. Ἡ περὶ ἢ ἀπὸ καὶ ἢ ὑπὲρ ἐνίοτε τιθέμενα μετὰ τὴν συντακτικὴν αὐτῶν πτώσιν ἀναβιβάζουσι τὸν τόνον των.

Κρίσις. Ἀπορῶ πῶς τὰ μέρη τοῦ λόγου, ἀφ' οὗ μετεβλήθησαν καὶ εἰς λογικὰ ὄντα, δὲν ἔλαβον εἰσέτι ἀνά χειράς καὶ μαστίγιον.

Κανών. Τὸ εἰμί τοὺς ἄλλους χρόνους ὡς ἐλλιπῆς (οἷα θέσις τῶν λέξεων!) δανεῖζεται (ἐπὶ ἐπιστροφῇ βεβαίως) ἐκ τοῦ γίνομαι.

Κανών. Μετὰ τοὺς τύπους τῶν ῥημάτων, καθ' οὓς σχηματίζονται τὰ εἰς ω, μετὰ τὸν τονισμόν αὐτῶν καὶ μετὰ τὰ ἄκλιτα μέρη τοῦ λόγου, κρίνομεν λίαν συντελεστικὸν εἰς τὴν κλίσιν τῶν αὐτῶν ῥημάτων νὰ ἐπισυνάψωμεν ἐν παραρτήματι τὸν σχηματισμὸν τοῦ εἰμί, διότι τοῦτο χρησιμεύει ὡς βοηθητικὸν ἐκεῖνων.

Κρίσις. Τόσην γῶσιν ἔχουσιν ὁ τε Μοσχίδης καὶ ὁ Κασιμάτης τῆς ἐννοίας τοῦ κανόνος, ὥστε ἐκεῖνου μὲν συγγράψαντος, τούτου δὲ μακροθυμήσαντος, τὰ παιδία θὰ μανθάνωσι τὰ ἀνωτέρω ὡς κανόνα.

Ὁ κ. Μ. εἰς τοὺς τύπους τοῦ εἰμί καταλέγει καὶ τοὺς ἐξῆς ἔσο, γερόνω, ης, η κ.τ.λ. γερόνοιμι, οἰς, οἰ κ.τ.λ. γέρονε, γερόνετω, γερόνετε, γερονέτων, γερονέτωσαν καὶ ἄλλους.

Κανών. Πᾶσαι αἱ ἀναφ. ἀντων. καὶ τὰ ἀναφ. μόρια δασύνονται.

Κρίσις. Ἐσφαλμένον διότι αἱ ἀπὸ ε ἀρχόμενα ἀναφορικά καὶ λέξεις ψιλοῦνται ἔνθα.

Κανών. Λέγεται δὲ ἡ ἔκτ. ἀναπληρ., ἐὰν τὸ βραχὺ φωνῆν γίνεται μακρὸν ἢ δίφθογγος εἰς ἀναπλήρωσιν ἀποβαλλομένων ἐνός ἢ πλειόνων συμφώνων εὐθὺς μετὰ τὸ βραχὺ φωνῆν.

Κρίσις. Ὁ κανὼν οὗτος σόλοικος καὶ αἰσχροῦ ὄν, εἶναι καὶ ἄλλως ἡμαρτημένος διότι ἡ ἀναπληρωματικὴ ἔκτασις γίνεται εἰς ἀναπλήρωσιν ἀποβληθέντος ἐνός μόνου συμφώνου.

Κανών. Μετάθεσις φωνήεντος λέγεται ἡ ἀλλαγὴ τῆς θέσεως αὐτοῦ **ἐν τῇ συλλαβῇ** εἰς ἣν ἀνήκει.

Κρίσις. Χρῆζουσι ταῦτα σχολίων;

Κανών. Ἐναλλαγὴ χρόνου λέγεται ἡ ἀντικατάστασις δύο φωνηέντων εἰς δύο ἀλλεπαλλήλους συλλαβάς τῆς αὐτῆς λέξεως δι' **ἄλλων ἑτεροχρόνων** κ.τ.λ.

Κρίσις. Ὁ κανὼν οὗτος πλὴν τῆς φραστικῆς αὐτοῦ λεπτότητος εἶναι καὶ ψευδής· διότι ἀντὶ τῶν ἐναλλασσομένων φωνηέντων δὲν ἀντικαθίστανται ἄλλα, ἀλλὰ τὸ ἕτερον λαμβάνει τὴν θέσιν τοῦ ἐτέρου· ὡς βασιλῆος βασιλέως.

Κανών. Πάθη συμφώνων. Τὸ j.

Κρίσις. Ὁ κ. Μ. τὸν φθόγγον ἰὼτ καὶ ἐνταῦθα καὶ ἀλλαχοῦ κατατάσσει εἰς τὰ γράμματα καὶ δὴ εἰς τὰ σύμφωνα, ἐν ᾧ οὗτος ὡς γράμμα οὐδαμοῦ διεσώθη. Ἀλλὰ σύμφωνα ὄν τὸ j, πῶς ἐν τῷ χάρω, τείνω, σπείρω, λύω (λύϊω) καὶ πλείστοις ἄλλοις μετουσιώθη εἰς φωνῆεν;

Κανών. Ὅταν πρὸ αὐτοῦ ἔχη (τὸ j) ν ἢ ρ, ὑπερπηδᾷ τοῦτο. . . Ἡ κατ' ἄλλους ἀφομοιοῦται. . .

Κρίσις. Τὸ πρῶτον ἀληθεύει μόνον ἐπὶ τῶν ἐχόντων πρὸ τοῦ χαρακτ. α, ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων πάντων ἀληθεύει τὸ δεύτερον. Ἡ δὲ ἐν κανόνι ἀναγραφὴ δύο γνωμῶν περὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος ἀποκρούεται ὑπὸ τῆς παιδαγωγικῆς ὡς λίαν ἄτοπος, κ. εὐρετὰ τῆς **κατατάξεως**.

Κανών. Τὸ ν πρὸ τοῦ σ, ἐὰν μὲν τοῦτο εἶναι μόνον, ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτὸ (πότερον εἶναι τὸ τοῦτο, πότερον δὲ τὸ αὐτό;), ἐὰν δὲ μετ' ἄλλου συμφώνου εἶναι τὸ σ (!), τότε τοῦτο ἀποβάλλεται· ὡς συστέλλω, πλὴν τῆς ἐν (οἶαι ἐκφράσεις), ὡς ἔνστασις. Εἰς δὲ τὸν σχηματισμὸν τῶν ῥημάτων τὸ ν πρὸ τοῦ σ τῶν καταλήξεων φυλάττεται· ὡς πέφανσαι κ.τ.λ.

Κρίσις. Ὁ κανὼν οὗτος πλὴν τῶν σολοικισμῶν καὶ τῶν ἀπειροκαλιῶν, περιέχει καὶ πολλὰς δεκάδας σφαλμάτων, ὧν ἡ ἀναγραφὴ θὰ ἀπήντει πλείστον χῶρον. Ἐκ τῶν κ. ἀναγνωστῶν οἱ διδάσκοντες τὴν γραμματικὴν ὁμολογοῦσι μετ' ἐμοῦ ταῦτα.

Κανών. Τὸ σ ὅταν εἶναι ἀρκτικὸν τρέπεται εἰς δασεῖαν.

Κρίσις. Κατὰ τὸν κανόνα τοῦτον αἱ λέξεις *σῶμα*, *σίωμα*, *στολή*, *σοφός*, *σχῆμα* πρέπει νὰ μεταβληθῶσιν εἰς *ῶμα*, *τόμα*, *χολή*, *δφός*, *χῆμα*. Ἄλλά, κ. *Κασιμάτη*, ἀφ' οὗ δὲν **ἐντροάπης** τοὺς συναδέλφους σου, δὲν **ἐντροάπης** τοῦλάχιστον τὸν ἑαυτὸν σου νὰ συστήσης μετὰ μανίας τοιοῦτον σκύβαλον, καὶ χάριν αὐτοῦ νὰ δημιουργήσης καὶ βάσεις κατατάξεως;

Κανών. Τὸ σ μετὰ τῶν ὑγρῶν πολλάκις ἀφομοιοῦται.

Κρίσις. Οὐχὶ πολλάκις, ἀλλὰ πάντοτε. Περί δὲ τῆς ἀναπληρωματικῆς ἐκτάσεως, ἣτις γίνεται συνηθέστατα ἐν ταῖς εἰρημέναις μεταβολαῖς τοῦ ν καὶ τοῦ σ, **οὐδ' ἔγρουξεν** ὁ κ. συγγραφεύς.

Κανών. Ὀδοντόφωνον πρὸ τοῦ μ τρέπεται εἰς σ.

Κρίσις. Δὲν εἶναι ἀληθές τοῦτο· διότι τὸ ὀδοντόφωνον πρὸ τοῦ μ φυλάττεται πάντοτε· ὡς *ἀιμός*, *ὀδμή*, *σταθμός*, *γναθμός*· τὸ δὲ σ πρὸ τοῦ μ προῆλθεν ἐξ ἀναλογίας ἄλλου τύπου.

Ὁ κ. Μ. εἰς τὰ μετὰπλαστα καταλέγει καὶ τὸ γάλα. Εἰς δὲ τὰ ἄκλιτα καταλέγει καὶ τὸ χρέως, ὅπερ καὶ κλίνει ἅμα λέγων τὸ *χρέως*, τοῦ *χρέως*.

Ὁ κ. Μ. λέγει ὡσαύτως ὅτι τὸ *θεῖσα*, *χαρίεσσα* ἔγιναν τὸ μὲν ἐκ τοῦ *θεντ-ja*, τὸ δὲ ἐκ τοῦ *χαριει-ja* (!) χωρὶς νὰ ἐξηγῆ διὰ τί ἐν μὲν τῷ *θεῖσα* ἔγινεν ἀναπληρωμ. ἐκτασις, ἐν δὲ τῷ *χαρίεσσα* οὐχί.

Κανών. Τὸ *κνέφας*, γεν. *κνέφεος-ους* (Ἀριστ.) καὶ *κνέφαος* (Ὀδ. σ 370) καὶ *κνέφατος* (Πολύβ.) δοτ. *κνέφα* (Ξεν.) καὶ *κνέφει* (Σουίδ.) αἰτιατ. τὸ *κνέφας* ἄνευ ἄλλων.

Κρίσις. Τοῦτο εἶναι καὶ λέγεται κανὼν κατὰ *Κασιμάτην*.

Κανών. Εἶδος μεταπλαστῶν (μεταπλάστων λέγε) εἶναι καὶ τὰ ἐξῆς·

Κρίσις. Ἡ φράσις εἶδος μεταπλασιῶν εἶναι περίπου ἀνάλογος πρὸς τήν: ὡς εἶδος ποριοκάλλι.

Κανών. Τοιαῦτα καὶ τὰ τῆς καθωμιλημένης ψωμῆς, *φαγᾶς* (ὁ κ. Κ. καὶ ὁ κ. Μ. νομίζουσιν ὅτι τὸ *φαγᾶς* εἶναι μόνον τῆς καθωμιλ.) *παπᾶς* (παππᾶς λέγε), *Πανταζῆς*, *Κωσιῆς*, *παπιοῦς*.

Κρίσις. Οὕτω καὶ *Κοσμᾶς*, *χαλβατζῆς*, *σαλεπιτζῆς* κ.τ.λ. Ἄλλὰ

τίνα λόγον ἔχει ἡ τῶν τοιούτων ἀναγραφὴ ἐν γραμματ. τῆς Ἀττικῆς διαλέκτου; Ποῦ θὰ καταλήξωμεν, ἂν παρὰ τοὺς Ἀττικούς τύπους ἀναγράψωμεν καὶ τοὺς τῆς καθωμιλωμένης, ὡς λέγομεν λέμε, λέγετε λέτε, λέγουσι λένε, ἐκοιμῶντο ἐκοιμῶντουςαν, ἦσαν ἦρτουςαν;

Κανών. Νέωτα κατ' αἰτ. μόνον ἐν τῇ φράσει «εἰς νέωτα = καὶ τοῦ χρόνου».

Κρίσις. Κατὰ τὴν γνωστὴν ξυνωρίδα τὸ **εἰς νέωτα** σημαίνει **καὶ τοῦ χρόνου**. Ἄλλὰ διὰ τί οὐχὶ καὶ **πολλὰ τὰ ἔτη τῆς εὐγενείας** σας;

Κανών. Ἐκτὸς τῶν 24 γραμμάτων ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα εἶχε καὶ τινα ἄλλα (!) ἤτοι τὸ δασύφωνον χάχα (H), **ἐκ τῆς εἰς τὸ ἡμῶν (!) διαιρέσεως τοῦ ὁποίου (!)** ἐσχηματίσθησαν τὰ δύο πνεύματα ἡ δασεῖα καὶ ἡ ψιλὴ.

Κρίσις. Ὅτε ἀνεγίνωσκον τὴν ἔκθεσιν τῆς κρίσεως τοῦ κ. Κ. καὶ ἔβλεπον τὴν μανίαν, μεθ' ἧς οὗτος ἐπολέμει τὰ ἐν ταῖς ἄλλαις γραμματ. γλωσσολ. πορίσματα, ἐπίστευον ὅτι ἡ τοῦ κ. Μοσχίδου ἡ οὐδὲν ἢ ἐλάχιστα τούτων θὰ περιεῖχε. Ἄλλὰ τὸ βιβλίον τοῦτο περιεῖχει πολλῶ πλείονα ἢ αἱ ἄλλαι γραμματικάι καὶ ταῦτα ἐσφαλμένα καὶ ἀνόητα· διότι ἐν αὐτῷ ἀναγράφονται πᾶσαι αἱ μεταβολαὶ τῶν συμφῶνων καὶ τῶν φωνηέντων, ἤτοι ἡ συναλοιφή, ἡ τροπή, ἡ ἔκτασις, ἡ συστολή, ἡ ἀναπληρωμ. ἔκτασις, ἡ ἐναλλαγὴ χρόνου, ἡ μετάθεσις, ἡ συγκοπὴ κ.τ.λ. καὶ ἐπὶ πλέον τὸ **χάχα (!)** καὶ τὸ **σὺμφωνον γράμμα** ἰώτ. Τούτων οὕτως ἐχόντων ἀπορεῖται πρῶτον μὲν διατὶ ὁ κ. Κ. τὸ μὲν ἐν τοῖς ἡμετέροις ὀφθαλμοῖς κάρφος ἔβλεπε, τὸν δὲ ἰστόν τὸν ἐν τῷ ἑαυτοῦ ὀφθαλμῷ δὲν ἔβλεπε· ἔπειτα δὲ ποῦ ἡ ξυνωρίς **μόνη** ἀνεκάλυψε τὸ ὄνομα χάχα ἢ χάχα, ὅπερ οὐδεὶς τῶν ἄλλων τῶν περὶ τὰ γραμματικά ἀσχολουμένων οὐδέποτε οὐδαμοῦ εἶδε.

Πλὴν τούτων ὁ κ. Κ. ὑποπτεύσας μήπως αἱ ἄλλαι αἱ πολλαὶ καὶ ποικίλαι ἀρεταὶ τῆς γραμματικῆς τοῦ κ. Μ. δὲν κριθῶσιν ὑπὸ τῶν ἑαυτοῦ συναδέλφων ἱκαναὶ ὅπως τὸ βιβλίον τοῦτο ἐγκριθῇ **μόνον**, πάντοθεν κύκλῳ περιφραζάμενος ὑπέδειξε τὴν **κατά-**

ταξιν τὴν μεγίστην καὶ ἰσχυροτάτην ταύτην ἄγκυραν, ἐξενεγκῶν τὸ ἀπαράμιλλον ἐκεῖνο δόγμα «ὅτι πᾶσαι αἱ ἄλλαι γραμματικῆς τινος ἀρεταὶ εἶναι ἐλάχιστόν τι πρὸς τὸ μέγιστον, τὴν **κατάταξιν**», ἧς ἡ δύναμις εἶναι τοσαύτη, ὥστε καὶ Ἀμαρτωλῶν σωτηρία δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀρίστη γραμματικῆ, Κασιματείῳ καὶ Μοσχιδεῖῳ τρόπῳ διατεταγμένη.

Ἄλλ' ὑμεῖς οἱ ἑταῖροι τοῦ κ. Κασιμάτη, τὰ κωφὰ τῆς ἰλαροτραγωδίας, οἱ «ὥσπερ ἀπτῆνες νεοσσοὶ πρὸς ἀλλότριον στόμα κεκηνότες», διὰ τί, ἀφ' οὗ δὲν ἐξήρκει ὑμῖν ὁ χρόνος πρὸς ἀνάγνωσιν τῶν βιβλίων, δὲν ἀπητεῖτε τοῦλάχιστον παρὰ τοῦ δημιουργοῦ τῶν βάσεων καὶ τῆς κατατάξεως νὰ αἰτιολογήσῃ ἀποχρώντως τὸν αὐτοῦ ἰσχυρισμόν, νὰ εἴπῃ ὑμῖν ποῦ ἦρε τὴν κατάταξιν ταύτην, ποία ἡ ἀξία αὐτῆς, πόση ἡ δύναμις αὐτῆς, ὥστε διὰ **μόνον** αὐτὴν νὰ ἐγκριθῇ ΜΟΝΗ ἢ τοῦ κ. Μοσχίδου γραμματικῆ;

Κανῶν. Τὸ εὐ μένει ἄτρεπτον πολλάκις εἰς τὸ εὐρίσκω καὶ εἰς τὰ ἐκ τοῦ εὐ **δύνθετα**.

Κρίσις. Ὁ κανὼν οὗτος πλὴν τῆς χαμαιζηλίας περιέχει καὶ τὰ ἐξῆς ψευδῆ διδάγματα· α') τὴν αὐξῆσιν ὀνομάζει τροπὴν· β') λέγει· ὅτι τὸ εὐρίσκω ἄλλοτε αὐξάνεται καὶ ἄλλοτε δὲν αὐξάνεται· γ') τὰ ἐκ τοῦ εὐ παρασύνθετα ὀνομάζει· **δύνθετα**.

Κανῶν. Τὸ οἱ μένει ἄτρεπτον (!) πρὸ φωνήεντος καὶ εἰς τὰ οἰκουρῶ καὶ οἰστρῶ.

Κρίσις. Ὁ κανὼν οὗτος πλὴν τῶν ἀπειροκαλιῶν διδάσκει καὶ ψευδῆ· διότι τὸ μὲν οἶμαι αὐξάνεται, τὸ δὲ οἰκουρῶ καὶ οἰστρῶ παρ' Ἀττικοῖς ἀπαντῶσι μόνον κατ' ἐνεστώτα.

Κανῶν. Τὸ δρῶν, ἐνίοτε δὲ καὶ τὸ οἰνοχοεῶ κ.τ.λ. λαμβάνουσι καὶ τὰς δύο αὐξήσεις συγχρόνως.

Κρίσις. Τὸ μὲν ἐώρων προῆλθεν ἐκ τοῦ ἠόρων καθ' ὑπερβίβασμόν χρόνου, τὸ δὲ οἰνοχοῶ παρ' Ἀττικοῖς ἀπαντᾷ μόνον κατ' ἐνεστ. καὶ μέλλοντα.

Κανῶν. Ἐκτὸς τοῦ κοινοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ ὑπάρχει καὶ ὁ Ἀττικός, ὅστις εἶναι (!) ἢ ἐπανάλ. τῶν δύο ἀρχτικῶν γραμμάτων τοῦ θέμ. ῥημάτων τινῶν ἀπὸ α, ε, ο ἀρχομένων πρὸ τῆς χρονι-

κῆς αὐξήσεως (!) ἢ δέ (!) λήγουσα τοῦ θέματος, ἐὰν τύχη νὰ εἶναι δίφθογγος, πάσχει συστολήν· ὡς ἀκούω (θ. ἀκου) ακ - ακου - ἀκ - η - κου - ἀκκο - ακήκο (!)· ἐλεύθω (!) ἐλ - ἐλευθ - ἐλληλευθ - ἐλληλυθ - ἐλήλυθα !

Κρίσις. Οἷα ἐξέλιξις ! Θαυμάσατε, κ. ἀναγνώσται, τὸ θαῦμα τοῦ κ' αἰῶνος, ὅπερ ἀπεθαύμασεν ὁ κ. Κασσιμάτης ὁ ingeniosissimus grammaticus, ὁ πρὸς τοῖς ἄλλοις παντάπασιν ἀγνοῶν τί ἐστὶ κατεστραμμένη λέξις ἢ κατεστραμμένος λόγος.

Κανὼν. Τὸ εἰμί, ὅταν σημαίνει ἕπαρξιν, καλεῖται ὑπαρκτικόν.

Κρίσις. Κατὰ τὸν συγγραφέα, συνευδοκοῦντος τοῦ κ. Κ., τὸ παιδεύειν σημαίνει παιδεῖαν, τὸ μωραίνειν σημ. μωρίαν καὶ τὸ ἀναισχυνεῖν ἀναισχυντίαν !

Κανὼν. Τὸ θέμα εἶναι διττόν· ἢ ῥίζα τοῦ ῥήματος, ὅπερ λέγεται ῥιζικόν ἢ ῥηματικόν.

Κρίσις. Ἐχουσιν ἀνάγκην σχολίων ταῦτα ;

Κανὼν. Οἱ χρόνοι τῆς ὑποτακτικῆς, ἥτις ἔχει καὶ ἐγκλιτικὰ ο καὶ ε ἐνοῦσι τὰ θεματικὰ ο καὶ ε μετὰ τῶν ὁμοίων ἐγκλιτικῶν καὶ ἔχουσιν (!) ω καὶ η κ.τ.λ.

Κρίσις. Κατὰ τὸν κανόνα τοῦτον οἱ χρόνοι ἐνοῦσι καὶ ἔχουσιν η καὶ ω !

Κανὼν. Χρονικὸν χαρακτῆρα ἔχουσιν οἱ ἐξῆς χρόνοι. Ὁ ἐνεργητικὸς ὑπερσυντέλικος κ, ὅστις δασύνεται, ὅταν τὸ ῥῆμα ἔχη ἐνεστ. χαρακτ. οὐρανισκόφ. ἢ χειλόφωνον· ὡς λέλυκ-α, πέπλε-χ-α, τέτρι-φ-α. Ὁ παθητ. μέλ. α' θησ-. Ὁ παθ. μέλ. β' ησ- Ὁ παθητ. ἀόρ. α' θη-.

Κρίσις. Ὁ κανὼν οὗτος πλὴν τῶν ἀφορήτων σολοικισμῶν διδάσκει ὅτι τὸ τρίβω ἔχει παρακ. τέτριβχα, τὸ λείπω λέλοιπα, τὸ πέμπω πέπομπα, τὸ ἄγω ἤγαχα, τὸ κτείνω ἐκτιονχα, καὶ ὅτι τὸ θησ-, ησ-, θη- εἶναι χαρακτῆρες !

Κανὼν. Ἡ προστακτικὴ τοῦ ἐνεργ. παρακειμένου καὶ ὑπερσυντέλικου ἐκφέρεται περιφραστικῶς καὶ **μονολετικῶς**.

Κρίσις. Λέγει ταῦτα ὁ κ. Μ. καὶ τοῖς νηπίοις ὄντος γνω-

στοῦ, ὅτι μόνον τέσσαρες ἐνεργητικοὶ παρακείμενοι σχηματίζονται μονολεκτικῶς.

Κανῶν. Τὸ ἐνεργητικὸν ἀπαρέμφατον ἔχει κατάληξιν εἰν ($F_{en} = F_n$) ὡς φέρειν (=φέρει F_n), διότι γίνεται ἀποβολὴ τοῦ F καὶ ἀναπληρωτικὴ ἔκτασις τοῦ e εἰς εἰ.

Κρίσις. Ὁ μὲν κανὼν λέγει, ὅτι τὸ F_{en} ἰσοῦται τῷ F_n ! τὸ τὸ παράδειγμα μεταμορφοῖ τὰ ὠραῖα ταῦτα εἰς τὸ ἔτι ὠραιότερον eF_n (φέρει F_n). τούτοις δ' ἐπιφέρεται ὅτι τὸ εἰν προήλθεν ἐξ ἀναπληρωμ. ἐκτάσεως ἀποβληθέντος τοῦ F !

Κανῶν. Ἡ ἐνεργ. μετοχὴ καταλήγει ὡς ἐξῆς: n , $σα$, n' ὡς λέγων, $ουσα$, $ον'$ εἰς $ς$, $σα$, n' ὡς γραφεῖς, γραφεῖσα, γραφέν' εἰς $ς$, $νια$, $ς'$ ὡς λελυκῶς, $νῖα$, $ός'$ εἰς $ς$, $σα$, $ς'$ ὡς ἐστῶς, $ῶσα$, $ῶς$.

Κρίσις. Κατὰ τὸν ἀπαράμιλλον τοῦτον κανόνα τὸ μὲν λέγων ἐγένετο ἐκ θέμ. λέγω-(!), τὸ δὲ λέγουσα ἐκ θέμ. λέγου-(!), τὸ δὲ λέγον ἐκ θέμ. λέγο-(!), τὸ δὲ γραφεῖς, εῖσα ἐκ θέμ. γραφει(!), τὸ δὲ γραφέν ἐκ θέμ. γραφε-(!), τὸ δὲ γράψας γράψασα ἐκ θέμ. γραφα (μετὰ μακροῦ α), τὸ δὲ γράψαν ἐκ θέμ. γραφα (μετὰ βραχέος α), τὸ δὲ λελυκῶς ἐκ θ. λελυκω-(!), τὸ δὲ λελυκῖα ἐκ θ. λελυκ-(!), τὸ δὲ λελυκῶς ἐκ θ. λελυκο-, τὸ δὲ ἐστῶς ἐκ θ. ἐστο-(!), τὸ δὲ ἐστῶσα ἐκ θ. ἐστο (!). Πῶς, κ. Κασσιμάτη, ἐτόλμησας μετὰ διθυραμβικοῦ πάθους νὰ προτείνης τὴν ἔγκρισιν τοιοῦτου βιβλίου ἐπὶ ἀνυπολογίστῳ βλάβῃ τῆς παιδείας τῆς σῆς πατρίδος; Τί σε ἠνάγκασεν εἰς τοῦτο; ἀπολογεῖ.

Κανῶν. Εἰς τὰ ἀφωνόλ. καὶ φωνηεντόληκτα ῥήματα (τὸ γ' πληθ. πρόσ. τοῦ παθ. παρακ. καὶ ὑπερσ. **ἐκφέρεται**) εἰς αἰαι, αἰο Ἰωνικῶς, **ὄτε** οἱ μὲν οὐρανισκόφ. καὶ χειλόφ. χαρακτῆρες δασύνονται, οἱ δὲ ὀδοντόφ. **μένουσι**.

Κρίσις. Εἶδετέ ποτε χειρὸν δικαιοῖας κατασκευάσμα;

Κανῶν. Τὰ ἀφωνόληκτα ῥήματα κατὰ τὸν ἐνεστῶτα εἶναι 4 τάξεων . . . 4) τῆς τάξεως τοῦ j οὐρανισκόφ. καὶ ὀδοντόφ. μόνον.

Κρίσις. Ὁ κ. συγγραφεὺς ἐκ τῶν λαμβανόντων τὸ φρόσφυμα $j\sigma$ ἀναγράφει μόνον τὰ οὐρανισκόφ. καὶ τὰ ὀδοντόφ. οὐδένα λόγον ποιοῦμενος περὶ τῶν πρωτοτύπων φωνηεντόληκτων καὶ τῶν ἐνρι-

νολήκτων και τῶν ὑγρολήκτων και τῶν παραγῶγων φωνηεντολήκτων τῶν λαμβανόντων τὸ αὐτὸ πρόσφυμα.

Κανῶν. Τὸ ε τῆς ῥίζης κλε, πλε, περ, βρε... τρέπεται εἰς α.

Κανῶν. Τὸ ε τῆς ῥίζης τρε, θρε, στρε... τρέπεται εἰς α.

Κρίσις. Κατὰ τοὺς κανόνους τούτους τὸ κλε-πλε-περ-βρε-τρε-θρε-στρε εἶναι **ῥίζαι** ῥημάτων, τὸ δὲ ε **τρέπεται** εἰς α. Γινώσκεις, κ. **Κασιμάτη**, ὅτι καταβοᾶ σου σύμπαν τὸ διδασκαλικὸν ἐπὶ τῷ ἀνηκούστῳ τολμήματι;

Κανῶν. Τὰ δὲ εἰς *ιανω* και *ραινω* διαφοροῦνται ἐν τῷ ἄοριστῳ ὡς *μαίνω* ἔμiana και *ἐμίηνα*, *μαραίνω* ἔμαρανα και *ἐμάρηνα*, *σημαίνω* ἐσήμανα και *ἐσήμηνα*.

Κρίσις. Κατὰ τὸν κ. Μ. ὑπάρχουσι και τύποι Ἀττικοὶ *ἐμίηνα*, *ἐμάρηνα*, *ἐσήμανα*!

Κανῶν. Τὰ ἔνεργ. ἀπαρέμφ. καταλήγουσιν εἰς *αεν* -*ᾶν*, *εεν* -*εῖν*, *οεν* -*οῦν*.

Κρίσις. Ὁ κ. συγγραφεὺς λέγει ὅτι τὸ θέμα τοῦ *τιμᾶν*, *ποιεῖν*, *δηλοῦν* εἶναι *τιμ-*, *ποι-*, *δηλ.* Ἀντιφάσκει δὲ και εἰς τὰ ἐν § 336 λεγόμενα, καθ' ἃ τὸ ἔνεργ. ἀπαρέμφ. τοῦ ἐνεστώτος ἔχει θεμ. φωῆεν ε.

Κανῶν. Τὸ α και *αυ* πρὸ φωνήεντος μένουσι συνήθως **ἄτρεπτα** ὡς *αῖω* (αῖω γράφει) *ἄϊον* (ἄϊον γράφει) κ.τ.λ.

Κρίσις. Τὸ μὲν *αῖω* εἶναι ποιητ., τὸ δὲ ἐπαῖω μόνον κατ' ἐνεστώτα ἀπαντᾷ.

Κανῶν. Τὰ ῥήματα κτῶμαι... ἐν ᾧ τὸ θέμα τοῦ παρακ. αὐτῶν ἄρχηται.

Κρίσις. Ὅτε ἔκρινε τὸ βιβλίον τοῦτο ὁ κ. Κασιμάτης, ἔπασχε, φαίνεται, ὀφθαλμίαν.

Κανῶν. Τὸ ἐστὶ παροξύνεται ὅ) ὅταν ἔχη *κατόπιν* του τὰ μόρια ὡς, ὅπιν, ὅτε και τὴν ἀντων. ὅς.

Κρίσις. Εἶναι περιττὰ ταῦτα διότι τὸ ἐστὶ, ὅταν προηγῆται τῶν μορίων τούτων, εἶναι ὑπαρκτικόν.

Κανῶν. Φυλάττουσι τὸν χαρακτ. βραχὺν ὅ) ἐκ τῶν εἰς *ιω* τὰ ἐσθίω και ἐπαῖω.

Κρίσις. Ἐν τοῖς τύποις δῆλα δὴ ἐσθίω, ἥσθισα, ἥσθικα, ἐπαίω, ἐπήισα! κ.τ.λ.

Κανών. Τρεῖς δὲ τούτων (τῶν κατὰ τὰ εἰς -μι σχηματιζόμενων ἅ' ἀορίστων) τῆς γ' τάξεως (!) ὁ ἐβίω, ἐάλω, ἔργω, καὶ τὸ ο τοῦ Ἀπαρεμφάτου ἐκτείνουσι εἰς ω καὶ οὐχὶ εἰς ου ὡς βιώω, ἀλώω, γνῶω.

Κρίσις. Πάντα πάντων τῶν τυπογραφείων τὰ θαυμαστικά σημεῖα δὲν ἐξαρκοῦσι εἰς παράστασιν τοῦ μεγέθους τοῦ ἐκ τοῦ κανόνος τούτου θαύματος. Ὁ κ. συγγρ. τὸ μὲν λέγει ὅτι μόνον οἱ τρεῖς οὔτοι χρόνοι ἐκτείνουσι τὸν χαρακτήρα ἐν τῷ ἀπαρεμφάτῳ καὶ οὐχὶ οἱ ἄλλοι (ὁ ἐγήρα, γηραῖ, ἐβῆν, βῆναι κ.λ.π.). τὸ δὲ ὅτι ὁ χαρακτήρ ο ἐκτείνεται εἰς ω καὶ οὐχὶ εἰς ου, ὡσεὶ τὸ ου τοῦ δοῦναι προῆλθεν ἐξ ἐκτάσεως τὸ ο εἰς ου!

Κανών. Τὸ χρῆ κατ' ἔλλειψιν τοῦ ἐστὶν **ἔλαβε τύπον ὀνόματος!**

Κανών. Τὸ κείμαι λαμβάνεται **καὶ** ὡς παθητ. παρακείμενος τοῦ τίθημι.

Τὰ ἀπὸ τῆς 152 μέχρι τῆς 167 σελίδος ὁ κ. συγγραφεὺς (!) ἀντέγραψε πιστῶς ἐκ τῆς ἐμῆς γραμματικῆς.

Ἡ ἐπιγραφή τοῦ γ' μέρους ἔχει ὧδε:

Τμημὰ γ' ἀποκλειστικῶς διὰ τὴν γ' τάξιν . . . περιλαμβάνον διαφόρους συμπληρώσεις ἐν τῷ ἐτυμολογικῷ.

Κρίσις. Κατὰ τὸν κ. συγγραφέα δὲν πρέπει νὰ λέγωμεν πλέον συμπληρῶ τὰς σπουδὰς μου, τὸ ἔργον, ἀλλὰ συμπληρῶ ἐν ταῖς σπουδαῖς μου, ἐν τῷ ἔργῳ!

Κανών. Μεγεθυντικά. Τινὰ τῶν εἰς αξ εἶναι ὑποκοριστικά· ὡς βῶμαξ (μικρὸς βωμός), μεῖραξ=(!) μεῖράκιον.

Κρίσις. Κατὰ τὸν κ. συγγραφέα οὐδὲν διαφέρουσι τὰ μεγαθυντικά τῶν ὑποκοριστικῶν!

Κανών. Γνησία εἶναι ἡ σύνθεσις, ὅταν ἐντελῶς συγχωνεύονται (!) τὰ συνθετικά μέρη γινομένης ποιᾶς τινος μεταβολῆς ἐν τῷ πρώτῳ (!) ὡς ναυ-μαχῶ.

Κρίσις. Πλὴν τῶν ἄλλων ἀληθειῶν ὁ κ. συγγρ. λέγει ὅτι

τὸ *ναυμαχῶ* εἶναι σύνθετον ἐκ τοῦ *ναῦς* καὶ *μαχέω* *μαχῶ*.

Κανόν. Ὅταν τὸ β' συνθετικὸν ἄρχεται ἀπὸ βραχέος φων. καὶ μὴ θέσει μακροῦ, ἐκτείνει (!) τὸ α καὶ ε εἰς η καὶ τὸ ο εἰς ω.

Κρίσις. Κατὰ τὸν κ. Μ. πρέπει νὰ λέγωμεν *παιδηγωγός*, *φιληλήθης*, *εὐήλωτος*, οὐχὶ δὲ *παιδαγωγός*, *φιλαλήθης*, *εὐάλωτος*.

Τὸ βιβλίον τοῦτο πρὸς τοῖς εἰρημένοις γέμει παντοίων τύπων ξένων τοῦ πεζοῦ Ἀττικοῦ λόγου, πολλῶν δὲ καὶ ἀνυπάρκτων, οἷοι εἶναι οἱ ἐπόμενοι· *σφέ*, *σφωέ*, *σφωίν*, *κέν*, *ῥά*, *στρατοδίκης*, *κυνώπης*, *χλούνης*, *Δία*, *ἦτορ*, *ἦτορε*, *ἦτορα* (!), *ἦρ* (!), *δμῶς*, *κράς*, *φωιῶν*, *ἡ ἄλς*, *δυσίν*, *τοῖος*, *βεβλάστηκα*, *γέγλυπται* (!), *γεγόνω*, *ης*, *η*, *γεγόνητον*, *γεγόνωμεν* κ.τ.λ. (!) *γεγόνοιμι*, *γεγόνοιμεν* κ.τ.λ. (!) *στενάχω*, *δέλεαρ*, *σέαρ*, *σέβας*, *χῆτει*, *ἰμείρω*, *οὐρίζω*, *ἔοργα*, *ἐόργειν*, *οἰακοστροφῶ*, *οἰακοστρόφονν*, *οἰκούρουν*, *ἐφροχόουν*, *ἐλεύθω* (!), *ὀρώρουχα*, *εἰώνοιμι*, *εἰόικω*, *βεβλήμην*, *κεκλήμην*, *ᾄῃ*, καὶ ἄλλοι. Τὸ δὲ αἰθῆρ εἰς τὰ ἑλλειπτικὰ κατατάσσω κλίνει ἅμα ἐν τῷ *δυῖκ*. καὶ *πληθυντ*. *τῷ αἰθέρε* κ.τ.λ. οἱ *αἰθέρες*, *τῶν αἰθέρων*, *τοῖς αἰθέροι* κ.τ.λ.

Ταῦτα καίπερ ὄντα πολλοστὸν τοῦ ὄλου μέρος εἶναι, νομιζόμεν, ἰκανὰ μαρτύρια τῆς τε γραμματικῆς καὶ τῆς καθ' ὄλου ἐπιστημονικῆς ἀξίας καὶ τῆς διανοίας καὶ τῆς καλλιπεείας τῶν τε κρινάνων καὶ τοῦ βραβευθέντος. Ἰδωμεν δὲ ἤδη ποῖαί τινες εἶναι ἡ τε διαίρεσις τοῦ βιβλίου (ἡ λογικὴ) καὶ ἡ διάταξις τῆς ὕλης αὐτοῦ (ἡ ψυχολογική), δι' ἣν μάλιστα καὶ κυριώτατα ὁ κ. Κασσιμάτης μόνον αὐτὸ ἐνέκρινε.

Ὁ κ. συγγραφεὺς ἐν τῷ πρώτῳ μέρει εἰς μὲν τὴν ἔνοιαν *φθολογολογίαν* ὑποτάσσει τὴν *γράμματα* καὶ *διαίρεσιν* αὐτῶν, ὥσει ἡ ἔννοια ἐκεῖνη περιεῖχεν ἐν μόνον εἶδος ἢ διηρεῖτο εἰς ἐν μόνον μέρος (*πρᾶγμα ἀνήκουστον*)*. Εἰς δὲ τὴν ἔννοιαν *γράμματα* καὶ *διαίρεσιν* αὐτῶν ὑπάγει τὰς ἐννοίας *συλλαβισμόν*, *συλλαβῆν*, *πνεύματα*, *τόνους*, *τονισμόν*, *ἄτονα*, *ἐγκλιτικά*, *χασμωδίαν*, *συναλοι-*

* Κατὰ τὸν κ. συγγραφέα ὄλον τι διαιρεῖται οὐ μόνον εἰς ἓν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἤμισυ, ὡς ἀλλαχοῦ δάσκει.

φήν, εὐφωνικά, περι στίξεως, ὡσεὶ αἱ ἔννοιαι αὐταὶ ἦσαν μέρη ἢ εἶδη τῆς ἐνοίας ἐκείνης.

Ὁ αὐτὸς δὲ κυκεὼν καὶ ἡ αὐτὴ σύγχυσις παρατηρεῖται καὶ ἐν τῷ β' μέρει τοῦ βιβλίου. Δὲν ὑπάρχει τουτέστι καὶ ἐν αὐτῷ οὔτε διαίρεσις οὔτε συνδιαίρεσις οὔτε ὑποδιαίρεσις· ἡ πᾶσα δὲ ὕλη αὐτοῦ ἀποτελεῖ σωρὸν ἀδιάτακτον καὶ ἀκόσμητον, ὥστε αἱ ἐπιγραφαὶ τῶν διαφόρων κεφαλαίων ἀναφύονται δίκην ἀμανιτῶν ἢ ἄλλων παρασίτων φυτῶν. Τοῦ δὲ γ' μέρους οὐδαμοῦ ὡς τοιοῦτου μνημονεύει.

Παιδαγωγικῶς δὲ καὶ διδακτικῶς (ψυχολογικῶς) τὸ ὅλον βιβλίον διαιρεῖται εἰς τρία μέρη κατὰ τὰς τρεῖς τοῦ Ἑλλήν. σχολείου τάξεις. Περιλαμβάνει δὲ τὸ μὲν πρῶτον μέρος σελίδας τέσσαρας καὶ ἑκατόν, τὸ δὲ β' ὀκτώ καὶ ἐξήκοντα, τὸ δὲ γ' ἔνδεκα καὶ ἡμίσειαν!

Τὰ ἐν τῷ α' μέρει, ἐκ τύπων ὡς τὰ πολλὰ συνιστάμενα, εἶναι πολλῶ ὀλιγώτερα καὶ ἀπλούστερα τῶν ἐν τῷ δημοτ. σχολείῳ διδασκομένων, ὥστε ὁ μαθητὴς ἐν τῇ α' τάξει τοῦ Ἑλλήν. σχολείου οὐ μόνον οὐδὲν νεώτερον γραμματικὸν θὰ μάθῃ, ἀλλὰ καὶ πολλὰ τῶν γνωστῶν θὰ ἀπομάθῃ. Τὰ δὲ τοῦ ὅλου βιβλίου κεφάλαια κατατέμνονται οὕτως, ὥστε ὁ μαθητὴς μέρη ἐκάστου αὐτῶν θὰ μανθάνῃ μετὰ μῆνας δώδεκα, ὅτε αἱ προσλαμβάνουσαι παραστάσεις ἀσθενεῖς οὔσαι καὶ ἀμυδραὶ εἶναι ἀνεπιτήδεια εἰς πρόσληψιν τῶν νέων.

Καὶ ἄλλως δὲ εἶναι ἡμαρτημένη ἡ τῆς ὕλης τοῦ βιβλίου διάταξις, ὡς διὰ βραχέων θὰ δηλώσωμεν. Ὁ κ. συγγραφεὺς τὰς φθογγολογικὰς μεταβολὰς τὰς μὲν γινομένας ἐν τῷ σχηματισμῷ τῆς ὀνομαστικῆς τῶν τριτοκλίτων ἀνέγραψεν εὐθύς μετὰ τὰ παραδείγματα· τὰς δὲ γινομένας ἐν τῷ σχηματισμῷ τῶν ῥημάτων ἀνέγραψεν οὐχὶ ἐν τῷ α' μέρει μετὰ τὰ παραδείγματα, ἀλλ' ἐν τῷ β' μέρει, ὥστε ὁ μαθητὴς θὰ μανθάνῃ αὐτὰς μετὰ ἔν ἔτος· τὰς δὲ γινομένας ἐν τῇ παραγωγῇ καὶ τῇ συνθέσει τῶν λέξεων προέταξεν οὕτως, ὥστε ὁ μαθητὴς θὰ μανθάνῃ αὐτὰς δώδεκα μῆνας πρὸ τῆς σπουδῆς τῶν κεφαλαίων, εἰς ἃ αὐταὶ ἀναφέρονται.

Πρὸς δὲ τούτοις τῶν κεφαλαίων τὰ μὲν περὶ τοῦ σχηματισμοῦ τῆς ὀνομαστικῆς τῶν τριτοκλίτων καὶ τὰ περὶ τοῦ τονισμοῦ τῶν μονοσυλλάβων τριτοκλίτων καὶ τὰ περὶ τῶν ἀνωμάλων εἰς ἰων καὶ ἰστος παραθετικῶν ἀναγράφει ἐν τῷ α' μέρει ὡς εὐκολώτερα δῆθεν, τὰ δὲ περὶ τῶν δασυνομένων λέξεων καὶ τῶν μεταβολῶν τῶν φωνηέντων καὶ τῶν συμφῶνων ἀναγράφει ἐν τῷ β' μέρει ὡς δυσκολώτερα δῆθεν τῶν προηγουμένων. Καὶ τὰ μὲν περὶ τῶν ἀντωνυμιῶν καὶ τῶν ἀνταποδοτ. ἀντων. καὶ ἐπιρρημάτων ἀναγράφει ἐν τῷ α' μέρει, τὰ δὲ περὶ τῆς Ἀττικῆς β' κλίσεως καὶ τὰ περὶ τελικῶν συμφῶνων ἐν τῷ β' μέρει διὰ τὸν αὐτὸν λόγον. Καὶ τὸ μὲν περὶ ἀνωμάλου αὐξήσεως τῶν ῥημάτων ἀναγρ. ἐν τῷ α' μέρει, τὰ δὲ περὶ τοῦ σχηματισμοῦ τῶν ἐπιθέτων καὶ τῶν καταλήξεων τῶν ῥημάτων ἐν τῷ β' μέρει διὰ τὸν αὐτὸν λόγον. Τὸ περὶ τῶν ῥημάτων τέλος τῶν λαμβανόντων ἀναδιπλασιασμὸν εἰ ἀναγράφει ἐν τῷ α' μέρει ὡς εὐκολώτερον δῆθεν, τὸ δὲ περὶ τῆς διὰ τοῦ εἰ αὐξήσεως τῶν αὐτῶν ῥημάτων ἀναγράφει ἐν τῷ β' μέρει ὡς δυσκολώτερον δῆθεν τοῦ προηγουμένου.

Τοιοῦτοι οἱ κρίναντες τοιοῦτος ὁ βραβευθεὶς εἰκότως «οὐδὲ γὰρ ἐκ σκίλλης ῥόδα φύεται οὐδ' ἑάκινθος». Ἴδου διὰ τίνων ἀνδρῶν οἱ ἀπὸ Ὀμήρου καὶ Φειδίου καὶ Περικλέους γεγονότιες διδάσκουσι τοὺς νέους τὰ κάλλη τῶν ἔργων τῶν θεοπεσιῶν ἐκείνων ἀνδρῶν, τῶν τὴν οἰκουμένην ἅπασαν καταθελγόντων, τῶν θαυμάτων σύμπαντος τοῦ αἰῶνος. Ἴδου ἐπὶ τίσι σεμνύεται καὶ διὰ τίνων ἀνταγωνίζεται πρὸς τοὺς τῶν ἄλλων ἔθνῶν σοφοὺς ἢ νέα τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Ἀριστοτέλους τροφή. Διὰ τοιούτων ἀνδρῶν ἢ τοῦ Μιλτιάδου καὶ τοῦ Λεωνίδου καὶ τοῦ Θεμιστοκλέους πατρὶς ἐλπίζει οὐ μόνον εἶναι θὰ ζήσῃ, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐν τῇ Ἀνατολῇ αὐτῆς ἔθνικὰ δίκαια θὰ ἐκδικήσῃ.

Ἡμαρτημένον διόρθωσις.

Ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ τέλει τῆς 14^{ης} σελίδος ξενισμοῦ Δὲν θὰ ἀντικαθίστα τὸ ... διὰ τῆς ... ἀντικατάστησον τὸν ἑλληνισμὸν Ἀντὶ τοῦ νῦν ἐπάροχτος ... δὲν θὰ ἀντικαθίστα τὴν ἰδίαν ...

· *Εν Ἀθήναις, Τοπογραφικὸν Ἔστιά, Κ. Μάισονερ καὶ Ν. Καργαδούρη — 3030.*